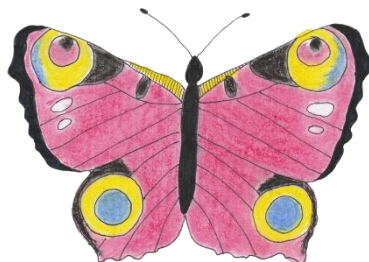

ČLOVÍČEK A KOUZLO JARA

CHARAKTERISTIKA

V tomto kamínku budeme žasnout nad proměnami jarní přírody. Stane se z nás semínko stromu a zažijeme jeho cestu ke světlu a růstu. Seznámíme se s jarní přírodou a jejími jedlými dary, vysejeme si svoje semínka a budeme společně oslavovat sílu a pestrou krásu přírody a nové začátky, které s jarem přichází.

TEMATICKÉ ČÁSTI a TEMATICKÉ OKRUHY

1.kapitola: Příroda se probouzí /str.8/

- ☀ Zima končí a přichází jaro
- 🌱 První známky jara v přírodě
- 💧 Kam se poděl sníh

2.kapitola: Jaro už je tady /str.19/

1. část

Barevné jaro

- ☀ Jak vypadá jaro v přírodě
- 🌸 Jarní květiny

2. část

Jedlé divoké rostliny

3.kapitola: Život ze semínka /str.31/

- 🌱 Co potřebuje semínko k životu
- 🌱 Setí a klíčení semínek
- 🌳 Od semínka po strom
- 🐛 Půdní živočichové a kompost
- 🌱 Vysazujeme semínka

4.kapitola: Na louce /str.43/

1. část

Louka plná barev

- 💛 Barvy v přírodě

2. část

Louka plná života

- O motýlech
- O včelkách
- Život na louce

5.kapitola: Nový život /str.57/

- Mláďata v lese
- Ptačí hnízdění

VZDĚLÁVACÍ CÍLE

Vzdělávací záměry tohoto kamínku jsou zaměřeny na:

- Pozorování a pochopení dějů a změn probíhajících v jarním období
- Vnímání jara jako doby, kdy se probouzí příroda, rodí se mláďata a vše je v rozpuku
- Naladění se na atmosféru jara
- Poznávání barev typických pro jarní přírodu
- Poznávání jarních rostlin a bylin
- Seznámení se s divokými jedlými rostlinami a jejich přínosu pro naše zdraví
- Vědomý sběr rostlin a bylin
- Zpracování a použití divokých jedlých rostlin v našem jídelníčku
- Schopnost vysévat semínka, sadit mladé rostliny a pěstovat je
- Respekt a úctu k půdě
- Radost z jarního období
- Vděčnost za jarní energii a sílu přírody ukrytou v jarních rostlinách, kterou můžeme využít pro naše zdraví a dobrou kondici
- Obdivování probouzející se přírody
- Radost z možnosti být aktivní a ve spojení s energií nového začátku
- Poznávání života na louce a významu opylovačů
- Informace ze života včel a motýlů
- Znalost o hnízdění ptáků a líhnutí ptáčat
- Rozvoj tvůrčího způsobu vyjádření pocitů a emocí spojených s jarem
- Rozvíjení smyslového vnímání
- Rozvoj představivosti, fantazie a estetického cítění
- Rozvoj sebevyjádření skrze tvořivé a výtvarné aktivity
- Rozvoj kreativity a tvořivosti
- Prožívání radosti a uspokojení z vlastní tvořivosti
- Rozvoj a trénink jemné motoriky
- Rozvíjení schopnosti plně vnímat čtený text a představovat si děj
- Podporu radosti z pohybových aktivit a her a pobytu venku v přírodě
- Prožívání radosti z objevování a poznávání nových věcí
- Probouzení zvědavosti a zájmu o svět kolem nás
- Vytváření a prožívání láskyplného vztahu k přírodě
- Rozvoj spolupráce a vzájemné podpory ve skupině

CO SI MAJÍ DĚTI UVĚDOMIT

- Jaro je obdobím, kdy se příroda probouzí ze zimního klidu. Je to období nového začátku.
- Pro příchod a rozvoj jara je podstatné sluneční světlo a teplo.
- Na jaře se začíná prodlužovat den a k proměnám přírody napomáhá větší množství světla.
- Ve sněhu, který na jaře roztává se skrývá obrovská zásoba vody pro jarní přírodu.
- Přejít ze zimy do jara je pozvolný a postupný, často se střídají chladné a teplejší dny.
- Sněženky jsou chráněné a netrháme je.
- Jarní příroda je pestrobarevná, svěží a plná nové energie.
- Ruměnice se objevují hned začátkem jara a vyhřívají se na sluníčku. Jsou užitečné pro naši zahradu.
- Spousta jarních rostlin jsou jedlé a poskytují nám živiny a energii pro naše tělo.
- Divoké jedlé rostliny mohou být chutnou a zdravou součástí našich jídel.
- Na jaře klíčí semena, která přečkala zimu v půdě. Ke klíčení potřebují živiny z půdy, vodu, teplo a následně sluneční světlo.
- Můžeme si vyset semínka některých rostlin a jíst jejich mladé výhonky. Jsou pro nás zdravé, plné živin a energie, kterou potřebuje naše tělo.
- Jaro nám poskytuje dostatek čerstvých rostlin a bylin, které nám pomohou načerpat energii a sílu po zimním období.
- Rozkladem organických zbytků činností půdních organismů vzniká kompost, který obohacuje půdu a živiny a rostliny potom lépe rostou a plodí.
- Jaro je obdobím, kdy vyséváme semena a rostliny na zahradu.
- Rostliny poskytují výživu včelám, motýlům a čmelákům v podobě pylu a sladkého nektaru.
- Včely, motýli a čmeláci jsou nezbytní pro opylování rostlin.
- Na jaře se rodí mláďata, protože je teplo a příroda poskytuje dostatek potravy.
- Ptáci si na jaře staví hnízda, do kterých kladou samičky vajíčka a po vylíhnutí se o ně rodiče společně starají a shání jim potravu.

VZDĚLÁVACÍ CÍLE PODLE VZDĚLÁVACÍCH OBLASTÍ RVP PV

1. Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností
- zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky
- rozvoj užívání všech smyslů
- rozvoj psychické zdatnosti
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře osobní pohody
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Vzdělávací nabídka

- lokomoční a nelokomoční pohybové činnosti
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

Očekávané výstupy

- Umět zacházet s přírodními materiály
- Zvládat běžné způsoby pohybu v různém prostředí
- Zvládat hrubou i jemnou motoriku
- Koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- Sladit pohyb se zpěvem
- Vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- Rozvíjet a podporovat fyzickou i psychickou zdatnost
- Uvědomit si vlastní tělo a prožívat přítomnost
- Ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku
- Podporovat představivost a cítit příjemné pocity v těle
- Rozvíjet a upevňovat schopnost relaxace a uvolnění
- Zacházet s běžnými předměty denní potřeby, výtvarnými pomůckami a materiály, běžnými pracovními materiály
- Vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů

2. Dítě a jeho psychika

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti
- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních
- rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu
- rozvoj zájmu o další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)
- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Vzdělávací nabídka

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přímé pozorování přírodních objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s obrazovým materiálem)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- výlety do okolí (do přírody)

Očekávané výstupy

- Vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci
- Porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- Vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- Formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- Sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- Vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si
- Záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- Přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- Postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- Vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim
- Prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí
- Být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- Zachycovat a vyjadřovat své prožitky
- Učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky)
- Prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- Vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- Těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních krás
- Zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně)

3. Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sbližování dětí

Očekávané výstupy

- Domlouvat se s ostatními, společně přijímat rozhodnutí, kompromisy, respektovat se vzájemně
- Dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování, dodržovat pravidla her a jiných činností
- Přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- Spolupracovat s ostatními

4. Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí, spolupracovat a spolupodílet se
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu a k životu
- rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

Vzdělávací nabídka

- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (slavnosti v rámci zvyků a tradic)

Očekávané výstupy

- Začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky
- Adaptovat se na život ve škole, spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- Domluvit se na společném řešení
- Chovat se zdvořile, přistupovat k druhým dětem bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- Zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik

5. Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním prostředí, o jeho rozmanitosti a neustálých proměnách
- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, vycházky do okolí
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, počasí, roční období)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy

- Osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení
- Všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- Mít povědomí o významu životního prostředí pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- Vnímát, že svět přírody je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý
- Mít povědomí o významu životního prostředí a uvědomovat si, jakým způsobem jej můžeme ovlivnit
- Chránit přírodu, živé tvory, spoluvytvářet prosperující životní prostředí

Děti si budou společně s Človíčkem všímat prvních známek jara v přírodě. Zjistí, kam se poděl sníh, a také najdou první sněženku a motýlka.

Vzdělávací cíle:

- Dítě si uvědomuje, že jaro nastává se zvyšujícím se slunečním svitem a teplem.
- Ví, jak vypadají první známky jara v přírodě.
- Poznává sněženku a ví, že netrháme její květy. Můžeme se potěšit její krásou a nechat ji v přírodě.
- Poznává první jarní kvítky i zelené listy rostlinek.
- Prožívá radost z přicházejícího jara.

JAK ČLOVÍČEK HLEDAL JARO

Děti si všímají prvních známek jara v přírodě.

Když se Človíček ráno probudil, vyskočil hned z postýlky a běžel se podívat ven, jestli dnes opět svítí sluníčko. Už několik dní totiž nebyly na obloze skoro žádné mráčky a tatínek ji tak měl celou jen pro sebe. Svými slunečními paprsky zahříval maminku Přírodu a vypadalo to, že ji chce svým teplým dotekem probudit z dlouhého zimního spánku a odpočinku. V jeho teplé náruči roztály poslední zbytky sněhu i ledová přikrývka na studánce a potůčku. Zmrzlá půda se prohřála a vsákla do sebe vodu z roztátých sněhových vloček a vzduch voněl mokrou hlínou a mechem.

Že už by tady bylo jaro, o kterém mluvila zvířátka? napadlo Človíčka, když seděl na pařezu a vyhříval se na sluníčku. Věděl, že jaro má přijít po zimě a bude krásné, barevné, voňavé a plné života, ale netušil, jak bude vypadat. Vtom nad ním ale proletěl ptáček, sedl si na nedaleký strom a spustil svoje veselé ptačí cvrlikání. „Tyrýtyrýtyrý.“ Po dlouhém zimním tichu znělo jako ta nejkrásnější písnička.

„Maminka Příroda už se asi opravdu probouzí,“ zajásal Človíček a srdíčko mu poskočilo radostí.

„Už vím, co udělám,“ řekl rozhodně a spokojeně se usmál. „Porozhlédnu se po lese a zjistím, jestli už je jaro opravdu tady.“

Vzal si do ruky pár sušených jablíček, aby se posilnil na cestu a vykročil vstříc novým objevům. Jak to jaro ale vlastně poznám? napadlo Človíčka. Vždyť jsem ho ještě nikdy neviděl.

„Jaro určitě poznáš, můj milý Človíčku,“ ozvala se najednou tichým a něžným hlasem maminka Příroda, jen se musíš dobře dívat kolem sebe. Všechno, co doposud spalo a odpočívalo, se na jaře probouzí. A vše, co bylo šedé a tmavé, se promění do zářivých barev. Jaro se ti bude, Človíčku, mooc líbit,“ dodala ještě maminka a pro potěšení mu ukázala nádherného žlutého motýlka.

Človíček zavýskl radostí. Zářivá barva jeho křídel ho okouzila a nemohl se na něj vynadívat. „Motýlku, motýlku, kde ses tady vzal?“ ptal se hned zvědavě. „Neměl bys být ještě schovaný?“ „Ale kdepak,“ zavrtěl hlavičkou motýl až mu poskočila tykadýlka. „Celou zimu jsem prospal v dutině jednoho stromu. A když jsem venku ucítil to příjemné teplo, probudil jsem se a vyletěl. Jmenuji se žluťásek a jsem první motýl, kterého můžeš na jaře vidět. Zrovna se letím poohlédnout po nějakém jarním kvítku, abych se mohl napít sladkého nektaru. Po zimě mi totiž nějak vyhládlo.“ „Tak ať, žluťásku, brzy nějaký najdeš,“ popřál mu Človíček a zamával motýlkovi na rozloučenou.

Pak se vydal dál po lesní pěšině a pozorně se díval kolem sebe, jak mu radila jeho maminka. Všiml si, že na některých místech už roste svěží zelená tráva a jinde ze země vykukují první lístečky ještě trošku ospalých rostlinek. Na větvích jednoho stromečku objevil drobné zelené pupeny a v listí pod ním zahlédl dokonce malého pavoučka.

„Zima už asi opravdu končí,“ volal nadšeně Človíček a pečlivě si prohlížel každý strom a kousek země, aby našel další známky jara. A vtom ji uviděl. Kytičku s jemnými a něžnými bílými kvítky, které vypadaly jako sukýnky malé panenky. Človíčkovi se dojetím zalily oči slzičkami. Byla tak nádherná. A po dlouhé zimě to byl první kvítek, který mohl Človíček zase spatřit.

„Kdopak jsi, květinko?“ zeptal se a pohladil ji svým srdcem plným lásky.

„Lidé mi dali jméno sněženka,“ odpověděla. „Asi proto, že někdy vykvetu ještě ve sněhu. Dobře totiž poznám, kdy končí zima. To se pak samou nedočkavostí jako první ze všech rostlinek proderu na povrch, abych pozdravila sluníčko a přivítala jaro.“

„Takže teď už můžu, sněženko, opravdu říct, že jaro přichází,“ zaradoval se Človíček.

„Ano, ano,“ usmála se sněženka. „Za chvilku se probudí i ostatní květinky a svět bude zase krásně barevný.“

A na to se všichni určitě moc těšíme. Jaro má přece každý rád. Já, ty, maminka, tatínek, i tvůj kamarád. Tak ho běžte, děti, ven prozkoumat stejně jako Človíček. A třeba najdete i svoji první sněženku a nebo kolem vás proletí malý žlutý motýlek.

Žluťášek malý křidélky mává,
očkama svýma na svět se dívá.
Poletuje nad polem, loukou a strání,
o strachu z létání nemá ani zdání.
Možná přilétne i k nám na terasu,
abychom viděli jeho žlutou krásu.

Děti ví, jak přesně vypadá motýl žluťásek

Pomůcky: žlutý papír pro každého, světle žlutý, hnědý a oranžový barevný papír na dotvoření, tužka, nůžky, lepidlo, předloha **Příloha 1**
Motýlka děti dělají podle předlohy, aby byl co nejvíce podobný.
Všimnou si i oranžových teček a žilkování na jeho křídlech.

- ✂ Děti dostanou žlutý barevný papír, namalují si na něj podle předlohy křídla motýlka a vystříhnou si ho.
- ✂ Z hnědého papíru si vystříhnou tělíčko a tykadýlka, která si na něj přilepí. Následně tělíčko nalepí na křídla.
- ✂ Z oranžového papíru si vystříhneme malá kolečka a nalepíme je na křídla.
- ✂ Ze světle žlutého papíru si děti nastříhají různé tlusté proužky a lepí je na křídla jako žilkování.

*Človíček v lese našel i první sněženky, tak si je společně vyrobíme.
Následně vyhlížíme sněženky venku na procházkách.*

Dneska jsem ji uviděla, mezi zmrazky zasvítila.
Sněženka se jmenuje, jarní radost daruje.

Děti obdivují krásu sněženek.

Pomůcky: tvrdý papír, temperové nebo vodové barvy, štětce, nůžky, lepidlo, bílý a zelený barevný papír, šablona kruhu nebo talíř, provázek, děrovačka, ukázka hotových výrobků **Příloha 1**

- Děti si namalují na tvrdý papír kruh podle šablony nebo s pomocí talíře.
- Namalují barvami pozadí.
- Nastříhají si proužky zeleného papíru, které budou představovat stonky sněženek.

Varianta 1

- ✂ Dáme dětem připravené čtverečky z bílého papíru 5x5cm.
- ✂ Postup skládání je v **Příloze 1**
- ✂ Lepíme zelené proužky a květy na připravené kolo.

Varianta 2

- ✂ Děti si nastříhají proužky bílého papíru.
- ✂ Každý proužek slepí koncema sobě.
- ✂ Na květ sněženky slepí k sobě tři slepené proužky.
- ✂ Ty následně přilepí na zelený stonek.

Varianta 3

- ✂ Děti si nastříhají proužky bílého papíru na květy a zelené na stonky ve spodní části.
- ✂ Každý proužek slepí koncema k sobě.
- ✂ Na barevné kolo nalepí do spodní části slepené zelené proužky.
- ✂ Pak nalepí různě dlouhé zelené proužky papíru jako stonky.
- ✂ Květy tvoříme tak, že vždy tři slepené proužky lepíme přímo na papír ke stonku a překryjeme je zelenou čepičkou.

Do hotového výrobku můžeme udělat díрку a protáhnout provázek. Sněženky si potom zavěsíme jako ozdobu v prostoru třídy.

Tip ze školky

Sněženka malá

Sněženka malá, jako sníh bílá,
je tak něžná, drobná a milá,
možná záhadu nebo tajemství skrývá.

S hlavičkou sklopenou
hledá možná trávu zelenou.
Vyrostla na stejném místě jako vloni
a možná se bílý sníh ve sněženky mění.

Tip: V této básničce se vyskytuje třikrát slovo „možná“.

Povídáme si s dětmi o tom, co znamená toto slovo, a co všechno je v našem životě možné.

KAM SE PODĚL SNÍH

Děti ví, že sníh, který roztaje tvoří zásobu vody pro probouzející se přírodu.

Dnes chtěl Človíček navštívit svou milou studánku a přinést si domů její čistou vodičku. Vzal si tedy svůj džbáněk a vyrazil na cestu. I když foukal studený vítr, sluníčko příjemně hrálo a Človíček si radostně poskakoval a pískal si svoji oblíbenou písničku. Přidali se k němu i ptáčky a ze stromů se ozývalo jejich radostné cvrlikání. Všude kolem bylo veselo a les ožíval v teplých paprscích tatínka Slunce.

I studánka se vyhřívala na sluníčku, když k ní Človíček dorazil. Její hladina se třpytila, jako by byla pokrytá malinkými zářícími hvězdičkami.

„Krásný den, studánko,“ pozdravil ji Človíček, „přišel jsem si pro tvoji vodičku.“

„Vítám tě, milý Človíčku,“ odpověděla, „jen si naběr, kolik potřebuješ. Led, který mě celou zimu pokrýval, už roztál a proměnil se zpátky na kapky vody.“

Človíček poděkoval a nabral si její křišťálově čistou vodičku do džbánu a pak do dlaní. Ta byla ale studenáááá. Až mu prsty a dlaně zčervenaly. Napil se a cítil, jak mu vodička hladí každou buňku v jeho těle a on se cítil svěží a nabitý energií.

„Je to voda, Človíčku, která přitekla až z hor, když roztál sníh,“ vysvětlila mu mile studánka.

„Má v sobě obrazy vysokých kopců, hor a skal.“

„Júúú, do hor bych se chtěl někdy podívat,“ zasnul se Človíček a posilněný tou jiskřivou vodičkou se vydal zpátky k domečku.

Tam už na něj čekali Vítek s Aničkou a radostně se s ním vítali.

„Kdepak jsi byl, Človíčku?“ ptali se hned zvědavě.

„Pro vodičku u studánky,“ odpověděl a ukazoval plný džbáněk. Sedli si na velký pařez u Človíčkovy domečku a všichni se té čisté vodičky napili.

„Ta je ale dobrá,“ pochvaloval si Vítek.

„Ale studenáááá,“ volala Anička a drkotala zuby. „Je studená jako sníh.“

„No jo, sníh,“ řekl Vítek a zamyslel se. „Kampak asi všechen zmizel? Ještě nedávno byl všude kolem a my jsme si z něj stavěli sněhuláka.“

„Sníh jednoduše roztál,“ odpověděl Človíček a usmál se. „V zimě mi jedna sněhová vločka vyprávěla, že byla kapičkou vody v potoce. Pak ji sluníčko zahřálo a ona se proměnila v lehkou páru. Stoupala vysoko, vysoko do oblak, a protože tam bylo chladno, ztuhla a stala se z ní sněhová vločka. Spolu s ostatními vločkami potom spadla na zem a pokryly celý les sněhovou peřinou. A když ji teď na jaře sluníčko zahřálo, stala se z ní zase kapka vody.“

„No jo, Človíčku, ale kde ta voda je?“ ptal se udiveně Vítek. „Vždyť tady žádnou nevidím!“

„Vsákla se do země,“ řekla hned Anička. „Stromy a rostliny se budou moct po zimě konečně pořádně napít. Každý přece potřebuje vodu, aby mohl růst a byl zdravý,“ smála se a znovu se napila té dobré studánkové vody ze džbánu.

Malování obrázku

Děti ví, že vlivem slunce sníh roztaje a změní se ve vodu, která se vsákne do půdy.

Pomůcky: výtvarné potřeby, omalovánka džbánu **Příloha 1**

- 💧 Dáme dětem obrázek z přílohy.
- 💧 Děti si kolem džbánu namalují sněhové vločky a dovnitř do džbánu sluníčko a kapky vody.
- ☀️ Upevní si prožitek z příběhu, že když sněhové vločky zahřeje sluníčko, promění se v kapky vody a ty se vsáknou do země a buď dají napít stromům a rostlinám nebo se dostanou jako pramenitá voda zpátky na povrch. A pak si můžeme nabrat vodu ze studánky a uhasit svoji žízeň.

PROMĚNY VODY

Děti ví, že led se mění vlivem tepla na vodu.

Pomůcky: sklenice s ledem, potravinová folie

- 🧊 Do sklenice dáme předem připravený led a necháme jej ve třídě.
- 🧊 Sledujeme, jak led pomaličku taje.
- 💧 Až budeme mít z ledu vodu, přikryjeme sklenici potravinovou folií a necháme do druhého dne u topení.
- 💧 Děti mohou vidět, že je folie zapařená /některé kapky vody se změnilly teplem na páru/ a vysrážely se na ní kapky vody /pára se už změnila na kapky a v přírodě by přišel déšť/.

SLUNÍČKO, SNĚHOVÉ VLOČKY, KAPKY VODY, PÁRA A MRAK

Pomůcky: obrázek se sluníčkem na krk nebo žlutý krepový papír, kolečka z barevného papíru

- ☀️ Vybereme dvě děti a označíme je jako sluníčko obrázkem nebo pruhem krepového papíru.
- ❄️ Ostatní děti jsou sněhové vločky a volně se pohybují po herně.
- 💧 Sluníčka vločky honí a koho chytí, ten se promění na kapku vody a sedne si na koberec. (kapka se vsákla do země)
- 💧 Až jsou všechny děti proměněné na kapky vody, hra pokračuje.
- 💧 Kapky se zvednou a opět běhají po třídě.
- ☀️ Sluníčka kapky honí a koho chytí, ten se promění na páru a zůstane stát.
- 💧 Až jsou všechny děti proměněné na páru, chytanou se za ruce a utvoří mrak.
- 💧 Na zem dáme kolečka z barevného papíru, které představují květiny na louce.
- 💧 Až dáme znamení, začne pršet a děti kapky se rozběhnou po herně a každý si dřepne k jedné květině. (zaliže ji)

„Človíčku, Človíčku, zima končí a začíná jarooo!“ volá už z dálky Anička.

Běží jak s větrem o závod, culičky jí poskakují ze strany na stranu, směje se a mává oběma rukama nad hlavou. „Človíčku, já mám takovooo radost. Jaro už je tadyyyy. Před domem nám vykvetl zlatý déšť a cestou do školky jsem na louce viděla sedmikrásky a lístečky pampelišek.“

„To je úžasné, Aničko,“ přidal se hned Človíček, „já jsem si jara také všiml. Včera jsem v lese našel první sněženku.“

„Sněženku?“ zavýskla nadšeně Anička. „Musíš mi ji Človíčku ukázat. Já mám sněženky moc ráda. Jsou to poslové jara a já se na jaro vždycky táááák těším. Víím, že je zima pro přírodu moc důležitá a musí být, ale jaro je prostě mnohem lepšííí. Znovu vykvetou všechny květinky, stromy se zazelenají a ze všech stran se ozývá veselé ptačí cvrlikání. Jaro je prostě nádherné a jak přichází, cítím v sobě takovou radost, že nemůžu chvíličku postát na místě,“ smála se Anička a její tělíčko se samou živostí začalo hýbat a vrtět. „Vidíš? Moje nožky by pořád někde běhaly, oči chtějí objevovat, co je kde nového a uši jsou nastražené, aby zachytily každý ptačí hlásek.“

A to už vzala Anička Človíčka za ruce a začali se spolu vesele točit a poskakovat. Jejich srdíčka byla propojená a společně se radovala z teplých paprsků sluníčka a přicházejícího jara, které už bylo cítit v lesním vzduchu.

„Človíčku, pojď si hrát na honěnou,“ řekla Anička, když seděli na velké kládě a odpočívali po jejich radostném jarním tanečku. Už byla zase plná energie a její tělíčko ji vyzývalo k pohybu.

„Já budu jaro, a ty, Človíčku, zima. Když tě chytím, vyměníme se a budeš honit ty mě.“

„Dobře, Aničko, to se mi líbí,“ souhlasil Človíček a bez váhání se dal na útěk.

Anička hned vyráží za ním, kličkuje mezi stromy a obratně skáče přes klády, co leží na zemi. A teď už Človíčka „zimou“ dohání, běží ze všech sil a má ho!

„Hurááá,“ křičí Anička. „Chytla jsem zimu a od teď už bude v přírodě kralovat jaro.“

I s Človíčkem se svalili na zem a oba se smáli a smáli.

Zničehonic se ale ochladilo, nebe se zatáhlo tmavými mraky a Anička najednou překvapeně vykřikla: „Človíčku, podívej! To jsou sněhové vločky.“ A opravdu. Na zem se z nebe tu a tam snášely malinkaté sněhové vločky. Poletovaly vzduchem jako jemná peříčka a připomněly Aničce, že zima je ještě stále tady.

„Ach jo, a já myslela, že už bude jaro,“ řekla trochu smutně Anička a pozorovala zataženou oblohu.

„A místo toho sněží a je chladno,“ postěžovala si a šla si z batůžku vytáhnout šálu a čepici, aby nenastydla.

„Aničko, nebuď smutná,“ ozval se najednou sladký hlas maminky Země. Jaro už opravdu klíčí pod zemí a vykukuje jako bílé hlavičky sněženek nebo lístečky lučních kvítků. A určitě se jara brzy dočkáš. Ale zima ještě neodešla. Potřebuji se probouzet pomalu a zima mi v tom pomáhá. Všechno má svůj čas, i jaro,“ řekla s láskou maminka Země a pohládila Aničku po vlasech svojí větrnou dlaní. „Můžeš se radovat každý den, ať je zima nebo jaro. Podívej se na Človíčka.“

Ten měl zrovna otevřenou pusku a na jazyk chytal sněhové vločky. „Aničko, pojď si hrát,“ zavolal. „Sněhové vločky jsou krásné a je s nimi spousta legrace.“

Anička se rozesmála a utíkala za ním. Už jí nevadilo, že mírně sněží a je chladno. Srdíčko měla naplněné radostí a byla šťastná, že je tady se svým Človíčkem, v milující náruči své maminky Země.

POČASÍ JAKO NA HOUPAČCE

Děti si uvědomí, že přechod ze zimy do jara je pozvolný a počasí se často střídá.

Děti si určitě všimly, že i když pomaličku přichází jaro, zima ještě neskončila. V noci mrzne, a i když jeden den svítí sluníčko a je teplo, druhý den je zase chladno a fouká studený vítr. Počasí je jako na houpačce a skoro to vypadá, že se jaro se zimou přetlačuje.

Děti si zahrají na honěnou stejně jako Anička s Človíčkem v předchozím příběhu a uvědomí si, že přechod ze zimy k jaru je pozvolný a má svůj čas.

Pomůcky: látkové pruhy nebo krepový papír na označení dětí

- ✿ Děti rozdělíme na dvě skupinky. Jedna bude představovat jaro a druhá zimu.
- ☁ Děti ze skupinky jara označíme zeleným krepovým papírem.
- ✿ Pokud realizujeme aktivitu venku, vyznačíme hrací prostor.
- ☀ Hra probíhá tak, že všechny „dětí jaro“ chytají „dětí zimu.“ Koho chytí, odvedou mimo hrací plochu.
- ✿ Když jsou všechny „dětí zima“ chycené, zeptáme se, jaké je počasí, když vyhraje jaro. /svítí sluníčko a je teplo/. *Děti předvedou pohybem: zvednou ruce ke slunci, rozpaží a vyhřívají se na sluníčku.*
- ❄ V dalším kole se skupinky vymění a „dětí zima“ honí „dětí jaro“.
- ❄ Jaké je venku počasí, když vyhraje zima? /je zamračeno, fouká studený vítr a je chladno/. *Děti opět předvedou pohybem: foukají jako vítr a ukazují, že je jim zima.*
- ✿ Ve hře se mohou skupinky několikrát prostřídat.

Na tuto aktivitu navážeme další hrou, kdy se děti budou oblékat podle toho, zda zrovna vyhrála zima nebo jaro.

JAK SE VENKU STŘÍDÁ ZIMNÍ A JARNÍ POČASÍ

Pomůcky: obrázky slunce, mraku a dvou teploměrů /jeden s nižší a druhý s vyšší teplotou/, svetr nebo mikina a čepice pro každé dítě

- ☑ Děti si vezmou svoji mikinu nebo svetr a čepici.
- ☁ My ukážeme obrázek mraku a teploměru s nižší teplotou. Je chladné počasí a děti si musí obléct svetr a čepici.
- ☀ Ukážeme obrázek sluníčka a teploměru s vyšší teplotou. Venku je tepleji, děti si svetr i čepici mohou sundat.
- ✿ Obrázky střídáme a děti se oblékají a vyslékají. Menší děti si svetr nebo mikinu dávají jen přes ramena.

SNĚŽENKA RADOST ROZDÁVÁ

Děti ví, že sněženky v přírodě netrháme.

„Človíčku, ukážeš mi dnes tu sněženku, o které jsi mi včera vyprávěl?“ zeptala se Anička hned, jak doběhla k domečku a uviděla Človíčka. „Já se na ni tak mooooc těším,“ radovala se a očka jí jiskřila nadšením.

„Moc rád, Aničko,“ řekl Človíček a nadšeně pokýval hlavou. „A víš co? Můžeme vyrazit hned teď.“ Vzal Aničku za ruku a se smíchem se oba rozběhli k lesní pěšině. Ta vedla až na palouček, kde Človíček našel svoji první sněženku. Sluníčko příjemně hrálo a ptáčky jim prozpěvovali do kroku.

Cestou si povídali o tom, jak spolu prožijí jaro a Aničku napadlo, že by si Človíček u domečku mohl udělat i malý záhonek a pěstovat si na něm mrkvičku, hrášek nebo ředkvičky. To se Človíčkovi moc líbilo a nemohl se dočkat, až si zaseje svá první semínka. Cesta jim ubíhala a než se nadáli, stáli před sněženkou.

„Ta je ale krásná,“ povzdechla si Anička a její srdíčko se otevřelo ještě více doširoka a bylo plné lásky. Cítila, jak jí ta láska naplnila celé tělíčko a teče jako řeka do všech stran, až objala i tu malou, něžnou květinu.

„Ty budeš určitě Anička,“ řekla sněženka jemným hláskem. „Človíček mi o tobě vyprávěl, že jsi moc milá a máš ráda přírodu.“

„Ano, ano, sněženko, to mám a moc se těším na jaro a všechny květiny. A ty jsi posel jara a první kvítek, který po chladné zimě potěší naše lidská srdíčka.“

„To ano, Aničko,“ pokývala sněženka svými bílými květy. „Ale někteří lidé si chtějí to potěšení vzít domů a trhají si naše květy. A někdy nás vytrhnou i s cibulkou, kterou máme pod zemí a to nám ublíží. Je nás v přírodě už málo a proto jsme dokonce i chráněné.“

„Neboj, sněženko, nikdo vás už trhat nebude!“ řekla rozhodně Anička. „Já to povím mamince a tatínkovi, našim sousedům, babičce i dědečkovi, Vítkovi i všem mým kamarádům. Aby se každý potěšil vaší krásou a tu radost a lásku, kterou ucítí, si uložil do srdíčka a odnesl s sebou domů.“

„To je od tebe milé, Aničko,“ usmála se sněženka a zacinkala radostně svými kvítky.

Ještě si spolu chvilku povídali o lese a o jaru, a pak už se tatínek Slunce začal schovávat za obzor a byl čas se rozloučit a jít domů.

Človíček doprovodil Aničku na kraj lesa a domluvili se, že zítra přijde i s Vítkem. Vydají se spolu na louku za lesem, aby se podívali, jestli už tam rostou sedmikrásky a další jarní květiny.

Děti vymalují sněženku pro maminku, aby jí udělala radost, stejně jako Anička v našem příběhu.

Sněženka pro maminku

Pomůcky: omalovánka Příloha 1, výtvarné potřeby

- ♥ Necháme děti volně tvořit.
- ♥ Použijí barvy, jaké chtějí, do lístků nebo květů mohou namalovat srdíčka, úsměv, cokoli je napadne.
- ♥ Pozadí můžeme udělat pomocí houbičky a temperových barev.

JARO UŽ VYKUKUJE ZE ZEMĚ

Pomůcky: prezentace Příloha 1

Brrrr, dneska je ale chladno a nevlídně, podivil se Človíček, když ráno vyšel ze svého domečku. Aby taky ne. V noci totiž mrzlo a sluníčko ještě nestihlo prohřát vzduch.

„Tatínku, tatínku, zahřej mě trošičku,“ zavolal Človíček na sluníčko, které zrovna vykuklo za velkým tmavým mrakem.

„Jasně, synáčku můj,“ odpověděl tatínek a natáhl jeden svůj paprsek až k Človíčkovi a svou teplou dlaní ho pohladi po celém tělíčku. „Už je ti teplo?“ smál se tatínek a pošimral ho na nose.

„Ano, ano, děkuji, už je mi hezky teplo. Teď se můžu rozběhnout do nového dne,“ odpověděl Človíček a zamával tatínkovi nahoru na nebe.

Dnes byl domluvený s Aničkou a Vítkem, že se potkají na louce u lesa. Chtěli si spolu hrát a také se podívat, jaké rostlinky už vykukly na svět, aby ukázaly sluníčku své první lístečky. Človíček se na děti moc těšil, a tak hned po snídani vyrazil.

Anička s Vítkem už ho čekali a s nadšením ho vítali. Objali se a hned se rozběhli na louku. Byli mooooc zvědaví, jaké jarní rostlinky objeví.

„Podívejte, tady už jsou lístečky **pampelišky**,“ /obr.1/ volala radostně Anička. „Ty já dobře poznám. Sbíráme je s maminkou do salátu. Jsou mooooc zdravé.“

„A já jsem našel lístečky **řebříčku**,“ /obr.2/ přidal se Vítek.

„Tady už roste **jetel** a malinké lístky **jitrocele**,“ /obr.3/ hlásil zase Človíček.

Louka byla plná malých zelených lístečků a naši kamarádi nadšeně objevovali další a další rostlinky.

„Jaro už vykuklo ze země a maminka Příroda se probudila,“ radovala se Anička a vesele poskakovala mezi těmi zelenými poklady, až najednou o kousek dál uviděla malinké bílé květy.

„Človíčku, Vítku, vidím **sedmikrásky**. /obr.4/ Jedna, dvě, tři, je jich tady spousta,“ volala a s obrovskou radostí se k nim rozběhla. Drobné kvítky zářily v zelené trávě jako malá bílá sluníčka na obloze. Měly žlutý střed a kolem spousty bílých paprsků. /obr.5/

„Už vím, proč se vám říká sedmikrásky,“ uchichtla se Anička.

„Jste maličké, ale tak krásné a roztomilé. A stejně jako sluníčko zahřejete svojí krásou naše srdíčko.“

„To se ti, Aničko, rýmuje,“ smál se Vítek a okouzleně zkoumal bílé květy sedmikrásek.

„Je to zázrak,“ culil se Človíček. „Zasvítlí sluníčko, sníh roztaje a promění se v kapky vody, ty dají napít rostlinkám schovaným v zemi a pak na svět vykukne malá bílá kráska – dokonce sedmikráska,“ smál se a jemně pohladi rostlinku po lístečku.

„A nejsem jen krásná,“ ozvala se najednou tichým hláskem sedmikráska, „mé květy jsou moc dobré a zdravé. Ochutnej, Aničko, Vítku a Človíčku. Ale z každé rostlinky jen jeden kvítek, aby zůstalo i pro včeličky. Už jsem tady včera jednu malou hladovou včelku viděla,“ usmála se a zakývala bílým kvítkem ze strany na stranu. Děti a Človíček si opatrně utrli každý po jednom kvítku a ochutnali. A opravdu. Byly moc dobré. Ve svém tělíčku teď cítili sílu maminky Přírody a lásku malé sedmikrásky, která se s nimi podělila o své květy.

Poděkovali, popřáli všem rostlinkám, ať se jim hezky roste a rozběhli se k lesu, aby si spolu zahráli na honěnou. Byli šťastní, že jsou spolu a že našli tolik zelených rostlinek. A i když se kolem nich zrovna prohnal studený vítr, věděli, že jaro už se probudilo.

SEDMIKRÁSKA JARNÍ KRÁSKA

Pomůcky: tvrdé papíry, nastřihaná kolečka /bílá, žlutá/, barevný papír zelený, nůžky, lepidlo, temperové, vodové barvy podle zvolené techniky, zelená tuž nebo fixa, houbička, kelímek s vodou, lístečky jarních rostlinek nebo obrázky /pampeliška, řebříček, jetel/

- ✿ Děti si na tvrdý papír namalují zelené pozadí technikou, kterou si zvolíme.
- ✿ Krásně vypadá pozadí udělané temperovou barvou a houbičkou na nádobí. Děti mohou dát do houbičky i více vody a barvy zapouštět.
- ✿ Než nám uschne pozadí, pustíme se do výroby sedmíkrásek.
- ✿ Každé dítě dostane bílá větší kolečka a žlutá menší v počtu květín, které chtějí vytvořit.
- ✿ Nejdříve si do středu bílého kolečka nalepíme žlutý střed.
- ✿ Pak děti nůžkami stříhají bílý papír na pásy až k žlutému středu.
- ✿ Bílé pásy /okvětní lístky/ zohneme směrem dovnitř a roztřepíme.
- ✿ Hotové sedmíkrásky nalepíme na zelené pozadí a doděláme z proužků zeleného papíru stonky.
- ✿ Lístky uděláme pomocí houbičky.
- ✿ Do pozadí dokreslíme podle vzoru tuží nebo fixou lístečky jarních rostlinek. Buď si nasbíráme na procházce několik lístečků a podle nich děti kreslí nebo použijeme ilustrační obrázky.

Děti si budou společně s Človíčkem užívat teplých jarních paprsků a s nimi i přírody plné života, barev a vůní. Poznájí broučka ruměnici, a také spoustu jarních rostlin, z nichž některé jsou jedlé a mohou našemu tělu dodat živiny a jarní energii a podpořit tak naše zdraví a tělesnou kondici.

1. ČÁST

BAREVNÉ JARO

Vzdělávací cíle:

- Dítě prožívá radost z jarního období a obdivuje změny v přírodě.
- Poznává podle květu první jarní rostlinky a broučka ruměnici.
- Užívá si sluníčka, her v přírodě a barevných květů kolem sebe.

Děti, všimly jste si, že se naše maminka příroda teď obléká do nádherných barevných šatů a všude zpívají ptáčky? Podíváme se spolu, co se v přírodě děje.

Pomůcky: video s mluveným slovem Příloha 2

V zimě se maminka Příroda zakryla bílou sněhovou peřinou a odpočívala. Všude bylo ticho a klid. Pak zasvítilo sluníčko, zahřálo Zem svými paprsky a ta se začala probouzet. Sníh roztál a proměnil se na vodní kapky. Potoky a řeky se naplnily vodou, která uháněla rychle krajinou.

Sluníčko prohřálo zemi a vzduch svými teplými paprsky a objevily se první kvítečka – sněženky s bílými něžnými kvítky. Jako poslové jara nesly zprávu všem, že zima odchází a přichází barevné a voňavé jaro plné nového života. Jaro potěšilo i ptáčky a s radostí zazpívaly svoji veselou písničku. Rozkvétají další barevné květiny – bílé, žluté i růžové, aby nás potěšily svojí krásou. Na stromech se objevují pupeny, které se brzy promění v čerstvé listy. Stromy se po zimě oblékají do svých zelených, šustivých šatů a nabídnou nám svůj úkryt a stín. Objeví se na nich barevné a voňavé květy meruněk, třešní a jablek. Svět se obléká do barev a vůní a celá příroda se probudí k životu. Květinčky přilákají čmeláky a včelky, aby se napily jejich sladkého nektaru a roznesly jejich pyl. Vše je v pohybu, vše se mění a roste a my se radujeme společně s maminkou přírodou z jejího jarního kouzlení.

JARO

Pomůcky: nahrávka básničky Příloha 2

- ☀ Říkáme nebo pustíme básničku, předvádíme pohyby, děti opakují.
Sluníčko, sluníčko, zahřálo maminku Zemi maličko.
Skončila zima, přivolalo jaro, všechno se probouzí, co v zimě spalo.
Ptáčkové zpívají veselé písničky, v trávě už rozkvetly barevné kytíčky.
Svou vůní lákají včelky i motýlky a všechny zvířátka tahají z postýlky.
Maminka Země volá, jaro přišlo k nám a já jej s radostí písničkou přivítám.

JARO UŽ JE ZASE TADY /notový zápis/

CO PRO MĚ ZNAMENÁ JARO

Děti se naladí na jaro a vyjádří, co pro ně znamená, co z něj mají nejraději a jak se cítí.

Pomůcky: výtvarné potřeby, hudba se zpěvem ptáků Příloha 2

- ☀ Děti jsou z předchozích aktivit naladěné na téma jara.
- ☀ Vezmou si výtvarné potřeby a volnou tvorbou namalují, co si představí, když se řekne jaro.
Co se na jaře děje v přírodě? Co mají na jaro rády?
- ✿ Děti mohou své pocity z jara vyjádřit jen barvami, nebo namalují květinku, mláděčko, slunce, co je napadne.
- ☀ K malování můžeme dětem pustit hudbu, která jim pomůže se lépe naladit a vcítit na téma.

Následuje další aktivita s namalovanými obrázky.

Jaro podle dětí

Děti dokáží popsat, co vytvořily.

Pomůcky: namalované obrázky

Pomocí namalovaných obrázků vypráví každé dítě svůj jarní příběh a z jednotlivých střípků složíme jeden velký obrázek jara.

- ☀ Děti si vezmou své namalované obrázky a sedneme si do kruhu.
- ☀ Každý svůj obrázek ukáže ostatním a popíše, co na něm je.
- ✿ Postupně pokládáme všechny obrázky do středu kruhu, až nám vznikne velký obraz jara nás všech.

Na našem společném obrazu jara jsou určitě i barevné květiny.

JARNÍ KVĚTINY

Pomůcky: prezentace Příloha 2

Přišlo jaro se sluníčkem, /obr.1/

zem otvírá zlatým klíčkem. /2/

Všechno se raduje, zpívá a notuje, jaro vítá. /3/

První roste sněženka, malá bílá květinka. /4/

Pak je tu i bledule, jarní písničku si notuje. /5/

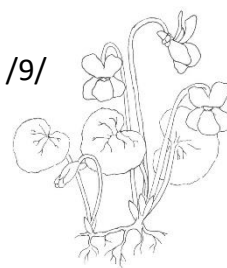
V lese v trávě spinká, bílá konvalinka. Zvonečky má, nezazvoní, ale za to krásně voní. /6/

Fialinka voňavá hezkou vůni rozdává. /7/

Pak rozkvetne petrklíč, nese s sebou zlatý klíč. /8/

Když sluníčko vychází, sedmikráska vstává, lístečky si počítá, na sluníčko mává. /9/

Pampeliška střapatá, celá je jak ze zlata. /10/

VYMALOVÁNÍ OBRÁZKU KVĚTIN

Pomůcky: omalovánky /fialka, pampeliška, sedmikráska, petrklíč, konvalinka, bledule/, Příloha 2

- ☀ Děti si vyberou některou z květin a vymalují si ji.

MAMINKA PŘÍRODA V JARNÍCH ŠATECH

Ráno na mě sluníčko zaskvítilo, svým paprskem mě pohladilo.

„Vstávej, můj milý chlapečku, vyběhni rychle ze svého domečku.

Zima už skončila, přichází jaro, ze sna se probouzí, co v zimě spalo.

Maminka příroda se do barev obléká a ptáček ti svou veselou písničku zazpívá.“

Když jsem se probudil a očičkama zakroužil, uviděl jsem svoji maminku.

Bílé zimní šaty odložila, barevné květiny do zelené trávy položila.

Jaro už je, děti, tady, všechno chci vidět a poznat, vy taky?

Vydáte se se mnou do lesa, abychom se podívali, jak vypadá moje maminka v jarních šatech?

Človíček vyběhl ze svého domečku a nadechl se čerstvého teplého vzduchu. Voněl jarem, vlhkou půdou, kůrou stromů a mechem. Dýchal společně s maminkou Zemí a věděl, že je součástí všech těch změn kolem něj. To, co se dělo v přírodě, se dělo i v něm. Cítil v sobě tolik nové energie! Jeho tělíčko mělo chuť neposedně skotačit a radovat se z toho jarního probouzení.

Šel lesem mezi stromy, u toho si vesele poskakoval a koukal kolem sebe. Mezi spadlým podzimním listím se drala na povrch šťavnatá tráva a vytvářela svěží zelený koberec. Lístečky rostlin se vystavovaly sluníčku a svými květy oblékaly maminku Přírodu do jasných barev. Táhle je žlutá, tady zase bílá, růžová a fialová. Človíček kroutil hlavičkou ze strany na stranu a nevěděl, kam se dřív podívat. Všude tolik krásných barevných květů. Některé byly malé a drobné, jiné větší,

některé byly střapaté, jiné měly několik stejných okvětních lístků, některé kvetly hned u země, jiné se koukaly na svět z vysokého stonku.

A zrovna, když si dřepnul, aby si jednu rostlinku prohlédl pěkně zblízka, uslyšel za sebou hlásek: „Človíčku, podívej, už mám své bílé květy.“ Otočil se a uviděl jemnou a milou sedmikrásku. Hned si vzpomněl na rostlinku, která ho na podzim požádala, aby ji schoval do teplého listí.

„Sedmikrásko, to jsi byla ty,“ zavolal radostně Človíček.

„Ano, Človíčku. Zimu jsem strávila ukrytá v zemi pod vrstvou listí a sněhu. Když jsem potom ucítila hřejivou náruč sluníčka, vyrostly mi první lístky a vzápětí jsem i vykvetla. A teď se budu na svět usmívat až do podzimu,“ řekla sedmikráska a zavrtěla svými malými bílými kvítky.

„A rozveselíš celý les,“ dodal ještě Človíček a sedmikrásku jemně pohladil. Pak se rozloučil a pokračoval dál. Vtom mu ale sedla na nos beruška.

„Ahoj, Človíčku,“ pozdravila, „potkali jsme se na podzim, když jsem hledala teplý úkryt v listí.“

„Ano, beruško, vzpomínám si,“ řekl nadšeně Človíček. „A teď už je po zimě a ty můžeš své tečky zase ukazovat sluníčku.“

„Človíčku, a spočítáš, kolik teček mám?“ poprosila ho beruška. Človíček ji vzal do dlaně, kouknul a hned věděl, že je jich sedm. „Tak proto se ti říká beruška sedmitečná,“ smál se Človíček.

„Tak já už letím, Človíčku, určitě se brzy zase uvidíme,“ řekla beruška. Človíček natáhl prst směrem ke slunci, beruška roztáhla krovky a odletěla.

Človíček se ještě chvilku toulal lesem a pak už nastal večer. Když potom seděl na pařezu u svého domečku, byl šťastný a řekl svojí mamince Přírodě, že v těch barevných voňavých jarních šatech vypadá opravdu nádherně.

Už teď víme, jak vypadají šaty maminky Přírody. Zkusíme je namalovat?

BAREVNÝ OBRÁZEK JARA

Pomůcky: temperové barvy, vodové barvy, černá fixa, korkový špunt nebo malé plastové víčko

- ☀ Nejprve se děti zeptáme, jak vypadají jarní šaty maminky Přírody. Jaké barvy Človíček v lese obdivoval? – květy - bílé, žluté, růžové a fialové, tráva, listy rostlin a pupeny stromů - zelené
- ☀ Děti tyto barvy buď zapouští vodovkami nebo nanáší a rozmazávají temperkami.
- 🐞 Na zaschnutý papír potom přidáme berušky.
  - Použijeme korkový špunt nebo pokud nemáme tak malé plastové víčko.
  - Děti si na něj nanesou temperovou barvu, kterou rozmíchají v troše vody.
  - Pak jej použijí jako tiskátko.
  - Zaschnutým beruškám domalují černou fixou nožky, tečky a hlavičku.

Beruška malá,
křídélky mává,
červené šatičky ji zdobí
a sedmi puntíky se chlubí.

JARNÍ HEMŽENÍ - RUMĚNICE

Pomůcky: prezentace Příloha 2

„Vstávej, synku, máš před sebou nový den,“ uslyšel Človíček, když ho tatínek sluníčko pošimral na nose svým hřejivým paprskem. Nadšeně vyskočil z postýlky a vyběhl z domečku. Byl nádherný jarní den. Odněkud přilétl vítr, který ho jemně pohladil po tváři a načechl mu vlasy. Bylo to, jako by jeho maminka jemně vydechla a svou láskou ho celého objala a potěšila.

Ptáčkové poletovali v korunách stromů a zpívali své jarní písničky a v trávě se to hemžilo životem. Pavoučci, mravenečci, broučci různých velikostí – každý utíkal svojí cestičkou. Při tom překonávali stébla trávy, přelézali lístky rostlinek, podlézali větvičky a vyhýbali se kamínkům, co jim leželi v cestě. Človíček pozoroval ty malé tvorečky a obdivoval jejich čipernost i vytrvalost.

Zvláště živo ale bylo u nedaleké lípy. Človíčka zaujali malí červení broučci s černými skvrnami na krovkách. /obr.1/ Bylo jich tady spousta. Běhali v trávě kolem lípy i po jejím kmeni nahoru a dolů. /obr.2/ Na některých místech tvořili celé chuchvalce. /obr.3/ Nejvíc jich bylo tam, kde svítilo sluníčko.

„To je ruměnice,“ ozval se najednou Aniččin hlas za Človíčkovými zády. Vítek stál vedle ní a mile se chichotal.

„Aničko, Vítku, už jste tady?“ řekl překvapeně Človíček. Byl tak zaujatý těmi malými broučky, že úplně zapomněl, že za ním dnes odpoledne přijdou děti.

„Aničko, ty znáš toho broučka?“ ptal se hned zvědavě Človíček.

„Každý rok jich máme spoustu na naší zahradě,“ odpověděla Anička. „Maminka je má ráda. Líbí se jí jejich červená barva a taky zahání komáry, protože trochu smrdí. Je to brouček, který se na jaře objeví jako první a vyhřívá se v houfech na sluníčku.“ /obr.4/

„Jsou i na zdi naší školky,“ dodal Vítek, „a taky v parku a u velkého kaštanu na náměstí.“

Děti si sedly na zem k Človíčkovi a společně pozorovali to hemžení.

„Podívejte, každý ten brouček je úplně jiný,“ řekl najednou Človíček.

Anička kouká, Vítek se pozorně dívá a opravdu. Každý měl trochu jiné černé skvrny. Ale na první pohled by si toho nikdo nevšiml.

„Maminka mi říkala, že červenočerná barva chrání ruměnici před ptáky, kteří by ji chtěli sezobnout. Dává jasnou zprávu: Nejsem jedlá a určitě bych ti nechutnala. A opravdu prý moc chutná není.“

„Aničko, ty jsi ji jedla?“ zeptal se překvapeně Človíček.

„Ale kdepak,“ smála se Anička, „maminka mi říkala, že jejich zápach nemají rády ani domácí zvířátka. A když dobře nevoní, tak určitě ani dobře nechutná.“

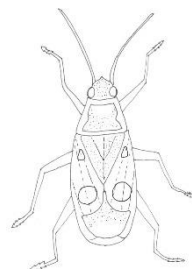
Ještě chvílku pozorovali naši tři kamarádi ty roztomilé malé broučky, pak se s nimi rozloučili a běželi se podívat na louku, jestli tam vykvetly nějaké další květinčky.

Ruměnice

Pomůcky: lupy, výtvarné potřeby, omalovánka Příloha 2

- Jdeme s dětmi na zahradu nebo do lesa a pozorujeme ruměnice.
- Můžeme použít i lupy a tyto nádherné broučky si důkladně prohlédnout.
- Po návratu do školky si je děti namalují nebo využijeme omalovánku.

POUŠTĚNÍ LODÍČEK NA POTOCE

„Človíčku, neseme si lodičky, které jsi nám daroval k Vánocům,“ volal Vítek už od velkého dubu a mával radostně na Človíčka. „Vyzkoušíme, jak poplavou?“

„Určitě, to je skvělý nápad,“ zavýskl Človíček a oči mu zajiskřily nadšením. S dětmi se přivítal a hned společně vyrazili k nedalekému potůčku.

Jak byli překvapení, když uviděli, že koryto potoka je plné vody. Voda jím uháněla tak rychle, až se na hladině dělaly malé vlnky.

„No, páni, to je vody,“ vydechl překvapeně Vítek a kroutil nevěřícně hlavou.

„To ty naše lodičky doplují možná až do moře,“ zasmála se Anička a vesele poskakovala na břehu.

„Krásný den, potůčku,“ pozdravil Človíček a pohladil rukou jeho hladinu. Voda byla osvěžující a krásně ho studila na dlani. „Jak to, že jsi tak plný vody?“ zeptal se zvědavě.

„To jsou všechno sněhové vločky, které se proměnily v kapky vody, když roztál sníh,“ odpověděl potůček. „Na jaře mám vždycky hodně vody. Jsem větší, širší a hlubší. Skáču přes kamínky, dělám vlnky a užívám si tu rychlou jízdu,“ smál se divoce potůček a rozhazoval svými vodními rukama, až voda vystříkla na Aničku a Vítku. Oba vyprskli smíchy a utírali si rukávem kapky vody z obličeje.

„Tak šup s lodičkama do proudu, ať můžou plout s větrem o závod,“ smál se potůček a nedočkavě se zavlnil.

Anička s Vítkem si nachystali svoje lodičky, stoupli si každý na jednu stranu potoka a připravili se ke startu.

„Tři, dva, jedna, teď,“ vykřikl Človíček a děti pustily loďky do proudu. Voda je hned vzala a unášela je rychle po proudu. Naši kamarádi na nic nečekali a vyrazili za nimi. Běželi po břehu, přeskakovali klády a kameny a snažili se dohonit svoje loďky. U toho se divoce smáli a užívali si ten rychlý závod. Už, už jim loďky začali odplouvat, když se zachytili o spadané větve, které u břehu vytvořily překážku. Děti lodičky vytáhly z vody a skákaly radostí.

„Viděl jsi to, Človíčku, jak plují? křičel nadšeně Vítek. „To jsou ty nejlepší loďky na světě! Dáme ještě jednu jízdu?“

„To si piš, že dáme,“ zakývala hlavou Anička. „A Človíčku, nechceš si taky vyrobit lodičku? napadlo ji ještě. „Mohla by plout společně s našimi.“

Človíček nadšeně souhlasil a pustil se do práce. Našel si kousek kůry, která nebyla ani tlustá, ani tenká, ale tak akorát. Nožičkem do ní vyvrtal díрку, a vsunul do ní větvíčku. Ta měla sloužit jako stožár. Ještě bylo ale potřeba napnout plachtu, aby do ní zafoukal vítr a loďka mohla vyplout plnou rychlostí vpřed.

„Jako plachta se skvěle hodí nějaký větší lístek,“ napadlo hned Vítku.

Naštěstí jich po zimě leželo všude kolem ještě dost. Človíček si našel jeden krásný, velký z javoru a připevnil ho na větvíčku. A teď hurá s lodičkou na potok.

Všichni tři se připravili ke startu a pustili lodičky do proudu. A pak ještě několikrát, dokud se sluníčko nezačalo pomaličku schovávat za obzor a byl čas jít domů.

„Určitě zase přijďte, děti a Človíčku,“ rozloučil se s nimi potůček, „pouštění lodiček mě opravdu baví.“

Děti si schovaly lodičky do batůžku, poděkovaly potůčku za tu skvělou zábavu, zamávaly Človíčkovi a vyrazily proti proudu potoka směrem k vesnici.

Pokud máme poblíž potok, vyrazíme s dětmi pouštět lodičky stejně jako Človíček a děti.

Pouštění lodiček na potoce

Pomůcky: kůra stromů, špejle, svíčka /z certifikovaného palmového nebo sojového vosku/, sirky, přírodniny na ozdobu /tenká kůra, listy, větvička jehličnanu, kamínek/

- Každé dítě si najde v lese svoji kůru.
- Ze svíčky nakapeme na kůru vosk a připevníme špejli.
- Na špejli dáme kůru nebo list jako plachtu.
- Lodičku ozdobíme květinami, mechem, apod.
- A teď už hurá pouštět naše lodičky po proudu.
Ať doplují až do moře!

JAK ČLOVÍČEK S ANIČKOU POZNÁVALI JARNÍ KVĚTINKY

Děti poznají jarní rostliny.

Pomůcky: prezentace k příběhu **Příloha 2**

Človíček si vykračoval po lesní pěšině, pískal si svoji oblíbenou písničku a bylo mu hezky. To bude asi tím sluníčkem, pomyslel si a šibalsky mrknul na tatínka, který si zrovna ustlal na jednom obláčku a odpočíval. „Na světě je táááák krásně,“ povzdechl si nahlas Človíček, usmál se a přidal do kroku. Cítil v sobě takovou radost, že se mu chtělo běžet a křičet: „Jaro je tadyyyy.“ Je teplé, barevné a voňavé a maminka Příroda je tak krásná, když začíná kvést a oblékat se do zelených šatů. Pozoroval svět kolem sebe a poslouchal švitoření ptáčků, když vtom před sebou na lesní pěšině uviděl Aničku. Vesele si poskakovala a držela něco v ruce.

„Človíčkůůů, jdu za tebou. Podívej, co mám,“ a ukazovala mu tvrdý papír, který měl vystřižené okénko a pod ním byly obrázky několika barevných kytiček. „Podle toho můžeme poznat kytičky, které teď květou.“ A hned přiskočila ke žlutému střapatému kvítečku, které vypadalo jako malé sluníčko a přiložila k němu okénko v papíře. „Vidíš, Človíčku? To je **podběl**,“ řekla Anička a ukazovala prstem na obrázek se stejným střapatým květem. /obr.1/

„To se mi líbí,“ smál se Človíček a nadšeně tleskal. „Můžu to, Aničko, také zkusit?“ Vzal si to kouzelné okénko a běžel k dalšímu kvítečku. Jeho květy připomínaly malé kalíšky a měly růžovou a fialovou barvu. Přiložil ke květině okénko, aby si ho mohl pořádně prohlédnout a podíval se na obrázky. „Jůů, Aničko, to je **plicník**, podívej,“ volal na Aničku a mával na ni. /obr. 2/ Pak popoběhl kousek dál, kde byla zem pokrytá kobercem žlutých drobných kvítků. Človíček k nim přiložil okénko a už nadšeně volal: „**Orsej**, to je orsej, Aničko.“ /obr.3/ Společně si pak všechny květiny prohlédli a popřáli jim hezký den.

„Človíčku, pojďme se ještě podívat na louku,“ navrhla Anička radostně. „Možná tam najdeme i další kytičky z obrázků. Chytli se za ruce a utíkali na nedalekou louku. Hned na kraji uviděli rostlinku s drobnými fialovými kvítky. Anička k ní přiložila okénko a hned věděla, že je to **fialka**. /obr.4/ „Můžete mé kvítky ochutnat,“ uslyšeli najednou hlásek. To malá fialka lákala Aničku s Človíčkem, aby si každý jeden utrhli. Ty byli děti lahodné. Chutnali sladce a voňavě.

Poděkovali fialce a běželi se podívat dál. Z trávy už se na ně smála **pampeliška** /obr.5/, kterou Anička hned poznala, protože její květy sbírá v létě s maminkou na pampeliškový med. Kousek dál rostly bílé **sedmikrásy** /obr.6/a vedle nich kytička s vysokým stonkem a drobným bílým květem nahoře. Tu Anička neznala. Hned si ji dala do okýnka a jupíííí: „Je to **kokoška pastuší tobolka**,“ křičela nadšeně na Človíčka. /obr.7/ Ten si klekl a rostlinku si pozorně prohlížel.

„Má na stonku malá srdíčka, podívej, Aničko,“ řekl udiveně.

„Je to rostlinka plná srdíček,“ smála se Anička a kytičku jemně pohladila.

Na louce objevili naši kamarádi ještě spoustu dalších květin a když se potom blížil večer, vydali se na cestu k domovu. Pod keřem na kraji lesa je ale čekalo ještě jedno překvapení.

„Človíčkůůů,“ vykřikla najednou Anička a ukazovala na žluté kvítky na vysokém stonku. „Není, není ze železa, přece je to klíč, otevírá bránu k jaru, je to **petrklíč**,“ uchichtla se a předváděla, že odemyká. /obr.10/ „Petrklíč, petrklíč, zima už je pryč, petrklíč, petrklíč, od jara je klíč,“ dořekla Anička a vesele se smála.

„To je nádherná kytička, Aničko,“ usmál se Človíček mile, „jaro už je tedy odemčené.“

Oba dva se na sebe podívali a v očích měli jiskřičky štěstí. Těšili se, jak společně to voňavé a barevné jaro prozkoumají a poznají všechna jeho kouzla a překvapení.

JARNÍ PRŮZKUM ANEB HLEDÁME KVĚTINKY

Pomůcky: tvrdý papír nebo karton, nůžky, lepidlo, kartičky květin pro každé dítě **Příloha 2**

- ☀ Děti si vystříhnou kartičky květin.
- ☀ Dostanou karton nebo tvrdý papír, do jehož vrchní poloviny si namalují okénko a následně ho vystříhnou.
- ☀ Do spodní části si děti nalepí vystřižené kartičky květin.
- ☀ Přichystané okénka s květinami si vezmeme s sebou ven.
- ☀ Děti hledají květiny, prohlíží si je v okénku a srovnávají s květinami na obrázcích.
- ☀ Jaké květiny s dětmi venku objevíme?

Poznámka: V příloze jsou nachystány kartičky s květinami, které objevíme spíše v přírodě nebo na zahradě. Můžete si poskládat z obrázků i vlastní výběr.

MALUJEME JARNÍ KVĚTINY

Pomůcky: podložky, pastelky

- ✿ Vezmeme si na zahradu nebo do parku podložky a pastelky.
- ✿ Děti si vyberou květinu, která se jim líbí a namalují ji na papír.

OTEVÍRAJÍCÍ SE KVĚTY

Pomůcky: šablony květin **Příloha 2**, nůžky, pastelky, miska s vodou

- ✿ Děti si vyberou květinu, kterou si vymalují a následně vystříhnou.
- ✿ Okvětní lístky složí směrem dovnitř.
- ✿ Vezmeme si misku s vodou a děti do ní položí své květiny.
- ✿ Teď už jen pozorujeme, jak se květiny otevírají.

Poznámka: Naše papírové květy jsou vlastně stejné jako ty živé. Také potřebují vodu, aby se mohly otevřít.

PŘÍRODNÍ OBRÁZKY

Pomůcky: tvrdý papír, fixy, nůžky, šablony /motýl, šnek, ježek/ **Příloha 2**

- ✿ Dáme dětem šablonu, kterou si obmalují na tvrdý papír nebo si samy namalují obrázek. Musí v něm být nějaký větší prostor.
- ✿ Může to být princezna se sukní, srdce, motýl s křídly, šnek, dinosaurus s velkým břichem.
- ✿ Větší prostor si děti z obrázku vystříhnou.
- ✿ Vyrážíme do přírody a můžeme náš obrázek měnit podle přírodního prostředí.
- ✿ Přikládáme jej na květiny, ke stromům, keřům, pokaždé získáme jiný obraz.
- ✿ Nebo si děti mohou na zem vyskládat kamínky nebo přírodniny a obrázek na ně přiložit.

2. ČÁST

JEDLÉ DIVOKÉ ROSTLINY

Jarní jedlé divoké rostliny nám nabízejí obrovské množství vitamínů a minerálů, které nám poskytují živiny i potřebnou energii pro naše tělo. Současně nám ukazují, jak je příroda bohatá a jak se stará o vše živé, co je její součástí. I my lidé tak můžeme využívat těchto obdivuhodných darů.

Vzdělávací cíle:

- Dítě pozná základní druhy divokých plevelů a rostlin
- Ví, že jsou pro nás zdravé
- Ví, že divoké rostliny mohou být chutnou součástí našich jídel a umí z nich připravit jednoduchou zdravou svačinku
- Učí se rostliny vnímat a chovat se k nim s respektem

LOUKA PLNÁ JARNÍ ENERGIE

Pomůcky: prezentace k příběhu **Příloha 3**

Človíček ráno otevřel svá očka a hned uslyšel hlas své maminky: „Človíčku, můj milovaný, běž dnes na louku a natrhej si tam jarní rostlinky. Mají v sobě sílu vody a slunce a tvému tělíčku dají vše, co potřebuje, aby bylo zdravé a šťastné.“

Človíček neváhal ani chvíli, vyskočil hbitě z postýlky, vyběhl z domečku, protáhl si tělíčko a vydal se hned na nedalekou louku. Z jeho prázdného žaludku se ozývalo hlasité kručení, a tak se těšil, že mu jarní rostlinky pomůžou naplnit jeho hladové břicho. Vykračoval si trávou mezi stromy a zpíval mamince Zemi veselou jarní písničku. Ptáčekové se k němu hned přidali a z větví nad jeho hlavou se ozývalo jejich hlasité cvrlikání. A než se nadál, stál na kraji lesa a koukal na velkou a barevnou louku. Ve svěží zelené trávě se ukazovaly sluníčku bílé, žluté, růžové i fialové květy a dohromady tvořily pestrobarevný koberec.

Človíček si klekl na kolena a pozoroval rostlinky v trávě. „Kteroupak asi můžu ochutnat?“ „Dej si lísteček pampelišky,“ uslyšel najednou za sebou a než se stihl otočit, seděl vedle něj zajíček Ušáček. „Já mám pampelišky moc rád,“ zastříhal ušima a hned si jeden lísteček ucvaknul svými dlouhými zuby a začal jej s chutí žvýkat.

„Můžu si utrhnout a ochutnat jeden tvůj lísteček?“ zeptal se Človíček **pampelišky**. [/obr.1/](#) „Ano, můžeš i dva, Človíčku milý, mám spoustu lístečků, takže mi nebudou chybět.“ Človíček poděkoval a hned dva lístky ochutnal. Byly trochu hořké, ale moc dobré.

„Nejlepší je trhat mé lístečky předtím, než vykvetu do krásy,“ špitla pampeliška. „Nejsou ještě tak hořké.“

„I tak mi moc chutnají,“ řekl hned Človíček a s láskou pampelišku pohladil po jejím krásném žlutém květu, který mu připomínal sluníčko.

Zajíček mezitím odskákal kousek dál a pojídal další a další lístečky. „Človíčku, pojď, ochutnej ještě tuto dobrotu,“ zavolal a ukazoval packou na rostlinky v zelené trávě. Jedna z nich měla dlouhé stonky, které se táhly po zemi a byly poseté drobnými bílými kvítky. Byl to **ptačinec**. /obr.2/ Človíček si s jeho dovolením utrhнул několik stonků s lístky a zvědavě si je dal do pusy. Mňam, chutnaly jako maličká kukuřice. Byly tak lahodné. Človíček si hned slíbil, že je musí ukázat Aničce a Vítkovi, aby také ochutnali. Hned vedle rostl **popenec**. /obr.3/ Ten měl zase maličké, roztomilé fialové kvítky a kulaté lístečky. Popenec je Človíčkovi hned nabídl k ochutnání. Byly trošičku štiplavé, ale když je Človíček snědl, cítil, jak mu tělíčkem projela vlna energie a jak ho ta zelená dobrota posílila.

Už měl břicho skoro plné, když uviděl nádherné květy **sedmikrásy**. /obr.4/ Ty měl moc rád. Už si chtěl utrhnout jeden kvítek, když sedmikráska promluvila: „Moje květy si Človíčku netrhej, mám jich málo. Probudila jsem se trošku později a nejsem ještě dost silná.“

„Moje květy si utrhnout můžeš,“ promluvila jiná sedmikráska. „Mám jich dostatek a zbude ještě i na včeličky.“ Človíček si pár kvítků s radostí utrhнул a moc si na nich pochutnal. Zjistil, že některé rostlinky se mu samy nabízejí, aby si urhnul jejich listy a květy, a tak pozorně naslouchal.

„Pojď ochutnat ještě mé květy,“ zavolala za chvíli rostlinka na vysokém stonku ozdobená malými **fialovými kvítky**. /obr.5/ Človíček si jich opatrně několik posbíral. Mňam, byly sladké jako med.

„Už vím, proč kolem tebe lítá tolik motýlků,“ smál se Človíček. Tvůj sladký nektar je pro ně určitě velká pochoutka. A víte, děti, jaká to byla rostlinka? – hluchavka.

Človíček si ještě utrhнул několik lístečků tam a několik tady, ochutnal ještě pár sladkých květů a brzy měl břicho naplněné a spokojené. Cítil, jak je jeho tělíčko vyživené, silné a plné energie. Poděkoval všem rostlinkám na louce a popřál jim krásný prosluněný den. Teď už věděl, že všechny rostlinky jsou takové jarní poklady maminky Přírody, které dávají její sílu nejen zvířátkům, ale i nám lidem.

Ze zelených darů v podobě lístků a barevných v podobě květů jarních divokých rostlin si můžeme udělat třeba zdravý barevný salát nebo si s nimi ozdobit naši svačinku.

JEDLÉ DIVOKÉ ROSTLINY

Pomůcky: Prezentace s obrázky Příloha 3

- ✿ Podíváme se s dětmi na prezentaci, zda poznávají některé z jedlých rostlin.
- ✿ Řekneme si, že si z nich můžeme udělat zdravý jarní salát, z fialek třeba fialkové bonbony a z kopřivy čaj, polévku nebo špenát.

V JARNÍM kamínku ZDRAVÝCH SVAČINEK najdeme spoustu receptů, kterými se můžeme nechat inspirovat, a to například:

bylinkovou vodu, fialkové bonbony, kopřivové pomazánky, kopřivový sirup a další

Človíček při trhání jarních rostlinek zjistil, že některé chtějí, aby si je utrhnul a některé ne. Proto se každé rostlinky zeptal, jestli mu dá svůj lísteček nebo květ a pak nezapomněl poděkovat. A my si teď zahrajeme na Človíčka a budeme si chtít na louce natrhat do košíku ty jarní poklady maminky Země.

MŮŽU TĚ UTRHNOUT?

Pomůcky: obrázky jedlých rostlin **Příloha 3**, provázek na připevnění na krk

- Rozdělíme mezi děti obrázky. Někdo bude fialka, jiný sedmikráska, pampeliška nebo jetel.
- ☀ Nejdříve mohou děti obrázky vymalovat.
- Připevníme na ně provázek a každý si svůj obrázek dá na krk.
- ☀ Jedno dítě bude sběrač. Herna se nyní promění v louku, děti se rozeběhnou a každý si najde svoje místo, kde zakoření.
- Sběrač vyrazí na louku a chce si nasbírat divoké jedlé rostliny, aby si z nich udělal salát.
- ☀ Vždy se zeptá rostlinky, zda ji může utrhnout a rostlinka mu musí dát najevo, jestli ano nebo ne. /Rostlinky nemluví, vyjadřují se pouze pantomimicky, pohybem těla atd./
- Rostlinku, která chce být utržena si sběrač může utrhnout.
- ☀ Z utržených rostlinek se tvoří řada dětí, které se drží za ruce a spolu se sběračem prochází louku. Nová utržená rostlinka se vždy přidá na konec řady.
- Až sběrač obejde všechny rostlinky, odvede své utržené stranou a hra končí.
- ☀ Vybereme dalšího sběrače, děti si mohou prostřídat obrázky a stát se jinou rostlinkou a pokračujeme další hrou, dokud to bude děti bavit.

Didaktický text: V dnešní době se už velmi často mluví o tom, že rostliny mají vědomí a jsou schopny svým způsobem „vnímat“ a „komunikovat“. Dokážou poznat, s jakým vědomím k nim přistupujeme a jak se k nim chováme. Moudré babky kořenářky a léčitelky už v dávných dobách věděly, že bylinky, které sbíráme a propojíme se s nimi, mají pro nás větší prospěch. Jako by nám otevřely více náruč svých léčivých darů. Proto bychom měli i děti učit, že je potřeba sbírat bylinky vědomě a s respektem. To znamená, že se před samotným utržením na rostlinku můžeme naladit, prohlédnout si ji a s vděčností v srdci si pak utrhnout její lístek nebo květ. Někdy mohou děti i cítit, která bylinka je k sobě volá a chce, aby si ji právě ony utrhlly.

Divoké jedlé rostliny jsou poklady maminky Země plné živin důležitých pro naše zdraví a umíme je sbírat s úctou a respektem, tak můžeme vyrazit na louku a natrhat si některé z nich do košíčku, abychom si ve školce udělali svoji voňavou louku ve sladkých sušenkách.

LOUKA V SUŠENKÁCH

Recept na sušenky najdeme v
JARNÍM kamínku ZDRAVÝCH SVAČINEK.

V této části děti zjistí, co potřebuje semínko ke klíčení a následně ke svému růstu, vysadí si svá semínka a budou se o ně starat. Objeví způsob, jak některá semínka klíčit a využívat jejich mladých výhonků a klíčků pro podporu svého zdraví a připraví si chutné semínkové svačinky. S Človíčkem a dětmi se naučí dělat ředkvičkovou pomazánku, potkají žízalu a zjistí, jak vzniká kompost, který obohacuje půdu a rostlinkách se v něm lépe daří. Také s Človíčkem vysejí semínka do jeho nového vyvýšeného záhonu, objeví, co tvoří půdu, uvědomí si její význam pro přírodu a naši obživu a prožijí vděčnost za vše, co nám maminka Země skrze půdu dává.

Vzdělávací cíle:

- Dítě ví, že na jaře klíčí semena, která přečkala zimu schovaná v zemi.
- Ví, že semínko potřebuje ke klíčení teplo, vodu a živiny z půdy a k růstu potom světlo.
- Ví, že klíčky a mladé rostlinky jsou zdravé a v jarním období jsou důležitým zdrojem živin a energie.
- Poznává některé druhy semínek, která používáme v kuchyni a umí z nich připravit jednoduchou svačinku.
- Umí vyset semínka a starat se o ně, aby z nich vyrostli mladé rostlinky.
- Ví, jak vzniká kompost a co patří a nepatří do kompostéru.
- Seznámí se s tím, co tvoří půdu a jak půda vzniká.
- Váží si půdy a prožívá vděčnost za jarní plody z našich zahrad.

O ŽALUDU, KTERÝ NA JARĚ VYKLÍČIL

„Človíčku,“ volá Anička, když přiběhli i s Vítkem celí udýchaní k jeho domečku. „Kdepak jsi? „Tadyyy, děti,“ ozvalo se z větví stromu nad jejich hlavou. „Copak tam, Človíčku, děláš?“ zajímala se hned Anička, když ho uviděla sedět na nejvyšší větvi. „Hrál jsem si s veverkou na honěnou a pak mi chtěla ukázat svůj nový pelíšek v dutině stromu. Tak jsem musel vylézt sem nahoru,“ smál se Človíček a mával na Aničku a Vítku dolů. Děti na sebe mrkly a už lezly nahoru za Človíčkem. Pěkně opatrně větev za větví, první Vítek a hned za ním Anička. A už byly u Človíčka. Posadily se na větev vedle něj a rozhlédly se. Na stromech nebylo ještě listů, a tak viděly až na louku za lesem.

„Ještě nedávno ležel všude sníh a teď je louka zelená a plná barevných květinek,“ řekla radostně Anička a s úžasem v očích si z té výšky prohlížela svět.

„Stejně je to super, že stromy rostou tak vysoko,“ chválil si Vítek skvělý výhled.

„Teď jsem si Vítku vzpomněl na jeden žalud,“ řekl zamyšleně Človíček. Taky z něj jednou bude určitě vysoký a statný strom. Na podzim jsem ho schoval do hlíny a pod spadané listí, aby mu bylo přes zimu hezky teploučko a na jaře mohl vyklíčit a začít růst.“

„Půjdeme se na něj, Človíčku, podívat?“ navrhla s milým úsměvem Anička. „Třeba už mu vyrostl klíček nebo dokonce i první lístečky.“

„To je skvělý nápad, Aničko,“ zaradoval se Človíček. „Tak hurá dolů, jdeme navštívit můj malý žaloudek.“ Všichni tři slezli ze stromu na zem a rozběhli se směrem k lesní pěšině.

Vykračovali si po cestě mezi stromy a poslouchali veselé švitoření ptáčků ve větvích stromů. Maminka Země je hladila jemným vánkem po tváři a tatínek Slunce je hřál ve své teplé náruči. Pak zničehonic Človíček zahrnul do lesa, proklíčkoval mezi několika stromy a vypadalo to, že něco hledá. Taky, že jo. Díval se, díval, kde na podzim schoval žaloudek do země. Když v tom mezi lístky travičky a suchého listí uviděl malinkatý zelený klíček. „Žalude, žaloudku, jsi to ty?“ ptal se hned nedočkavě. „Ano, Človíčku, podívej, už mi roste klíček. A brzy budu mít první lístečky,“ odpověděl spokojeně žalud.

Ale jak jsi to dokázal, žaloudku?“ ptal se dál zvědavý Človíček. „To musí dát přece práci, vyklíčit a vyrůst.“

„Ale kdepak, Človíčku,“ odpověděl žalud, „maminka Příroda zařídila, že se všechno děje samo. Potřebuji jen hlínu, vodu a sluníčko.“

„Vyprávěj, žaloudku, jak se to všechno stalo,“ poprosila Anička.

„Nejdřív jsem celou zimu spal schovaný v zemi. Pod spadáným listím a sněhovou peřinou mi bylo hezky teploučko. Pak se zem začala zahřívat a sníh se proměnil na vodu, která se vsákla do země. Hned jsem se pořádně napil a najednou ze mě vyrazil kořínek. Dál jsem pil a pil a kořínek rostl. A pak mi najednou vyrazil i z čela malý klíček. Věděl jsem, že potřebuju vyrůst nad zem až ke sluníčku. A jednoho dne se mi to podařilo. Teď už jen rostu a rostu. A za chvíli ze mě bude malý stromeček. „A jednou z tebe vyroste velký strom a my si na tebe vylezem,“ zasmál se Vítek a šťouchl rošťácky do Aničky. Pak se s doubkem rozloučili, popřáli mu, ať se mu hezky roste a slíbili, že se za ním přijdou opět podívat.“

HRAJEME SI NA ŽALUD

Pomůcky: hnědé /země/ a žluté /slunce/ kolečko a modrá kapka pro každé dítě

- 🍌 Celá třída je velký strom. Děti se promění na žaludy a každý si najde svoje místo na stromě.
- 🍌 Pak přijde silný vítr a celý strom se hýbe. Děti běhají po třídě, až se ze stromu uvolní a na naše tlesknutí spadnou na zem.
- Hezky se uvelebí v hlíně a čekají. Jsou v bezpečí a země je drží ve své náruči. *Každé dítě dostane hnědé kolečko.*

Jak semínko v zemi, dřepím, dobře je mi.

Čekám, až mě vodička zaleje a sluníčko mi hlínu prohřeje.

- 💧 Pak přijde déšť a semínka zalije. *Předvádíme déšť a dáme dětem modrou kapku.*

- 🌱 Ted' může semínko začít klíčit a růst.
Když kořínek vyklíčí, v hlíně nebo v jehličí
sílu země v sobě má, každý kámen překoná.
Děti předvádí, jak jim rostou kořínky, posadí se a natáhnou nohy před sebe.
- ☀️ Pak jim na hlavě vyroste malý klíček /děti sepnou ruce nad hlavou/ a prodírá se půdou ven
/děti zvedají sepnuté ruce do úponu nad hlavu/
Zasvítí sluníčko /dáme každému žluté kolečko/ a koho se dotkne, ten si dřepne a
pomaličku roste /zvedá se/
Slunce na mě svítí, hřeje, copak se to se mnou děje?
Rostu, rostu ve strom pevný, kmen mám hladký, silný, rovný.
- 🌳 Ted' je z nás malý doubek. Kořeny máme hluboko v zemi a na větvích nám rostou první
lístečky. *Děti zvednou ruce do rozpažení a pohybují prsty.*
- 💧 Děti si vezmou dvě kolečka a kapku, kterou mají u sebe a posadí se.
- 🍌 Zopakujeme si, co žalud potřeboval, aby z něj vyrostl malý doubek.
hnědá – země, modrá kapka – voda, žlutá – slunce (jeho teplo a světlo)

Některá semínka jsou maličká, jiná větší, ale všechna na jaře klíčí, aby z nich vyrostly nové rostlinky.

Microgreens (minizelenina nebo minisaláty) jsou na výhonky vypěstované rostlinky ze semínek listové, košťálové nebo kořenové zeleniny. Jako microgreens se hodí např. řeřicha, roketa, rukola, brokolice, ředkvička a mnoho dalších. Microgreens mají vysoký obsah vitamínů a minerálů, a jsou schopny nám dodat energii. Současně jsou i krásnou a zdravou dekorací na jakýkoli pokrm. Jsou jemné a velmi chutné.

Microgreens se pěstují běžně v substrátu, my použijeme ale vatou. Má to tu výhodu, že děti mohou pozorovat, co se se semínky děje, a také si mohou prohlédnout kořeny, které prorostou vatou.

Pomůcky: semena na klíčení microgreens, miska na klíčení /plastový tácek, talíř/, bio skládaná vata /DM drogerie/, rozprašovač s vodou

Poznámka: Nejlepší a nejchutnější pro děti je řeřicha, rukola nebo brokolice.

Je potřeba pořídit semena přímo určená na klíčení nejlépe v bio kvalitě.

Osobně je kupuji v eshopu Dr.Max. Výhodou je i doručení zdarma na prodejnu.

- 🍲 Na tácek nebo talíř rozprostřeme vatou a dostatečně ji postříkáme rozprašovačem.
- 🌱 Na vatou nasypeme hustě vedle sebe semínka. Trošku je ještě zvlhčíme.

- ✿ Semínka musí klíčit v temnu, můžeme je dát do skříňky nebo postačí na ně dát ubrousek nebo je přikrýt dalším talířem nebo nádobou.
- ✿ S dětmi pozorujeme, co se se semínky děje a kontrolujeme, aby vata nevyschla. Musí být neustále vlhká, ale ne mokrá.
- ✿ Po dvou až třech dnech začnou semínka klíčit. Můžeme je přemístit na světlejší místo. Jakmile začnou výhonky růst, přemístíme je k oknu.
- 🌱 Někdy už po týdnu můžeme sklízet 5 cm dlouhé výhonky. Děti si s nimi ozdobí svačinku a určitě si pochutnají.

Poznámka:

Na pěstování microgreens můžeme dětem ukázat několik věcí:

- ✿ 1. Semínka potřebují ke klíčení vodu a tmu.
- 🌱 2. Výhonky potřebují kromě vody světlo a teplo.

Tip: Na vysetí semínek použijeme plato od vajec, a dotvoříme jej veselými zvířátky z barevného papíru.

Vyseli jsme si malá semínka a sledovali, jak se z malých klíčků stávají svěží mladé rostlinky s lístečky a nyní necháme vyklíčit fazolky mungo.

Oboje jsou velmi zdravé doplňky naší stravy a na jaře nám dodají tolik potřebné živiny a energii.

KLÍČENÍ MUNGO FAZOLÍ

Mungo fazole seženeme v jakémkoliv větším supermarketu či zdravé výživě.

Tato luštěnina pochází z Indie, fazolky jsou olivově zelené a jsou bohatým zdrojem vitamínů A, B, C i E a dále například vápníku, hořčíku, železa, bílkovin a vlákniny. Vyrovnávají překyselení organismu, pomáhají odvádět škodlivé látky z těla a posilují imunitu. Naklíčené fazolky můžeme konzumovat jen tak, mají příjemně nasládlou chuť a proto dětem velmi chutnají. Můžeme si je dát jako přílohu ke svačince nebo obědu.

Pomůcky: mungo fazole v BIO kvalitě, PET lahev, voda, talířek, ostrý nožík, cedník

- 📦 PET lahev rozřízneme v půlce a použijeme spodní část.
- 🌱 Mungo fazole v suchém stavu pořádně propláchneme.
- 📦 Propláchnuté mungo dáme do PET lahve, zalijeme je vlažnou vodou tak, aby byly všechny ponořeny a umístíme do tmavé místnosti a necháme je tam přes noc.
- 💧 Po 12ti hodinách vodu z lahve vylijeme a fazole propláchneme.
- 💧 Do dna lahve si uděláme nožikem malé dírky a postavíme ji na talířek, aby mohla odkapávat voda.

- 💧 Další dny probíhá stejný proces 2krát denně – fazole zalijeme vodou, necháme chvíli nasáknout, propláchneme a necháme v zakryté láhvi.
- 🌱 Mungo necháme klíčit maximálně 5 dní...
- 🌱 Jakmile je mungo naklíčené, PET lahev rozstříháme a klíčky vysypeme do cedníku, aby odkapala veškerá voda a můžeme okamžitě konzumovat, nebo je v uzavíratelné dóze uskladníme do ledničky, kde vydrží cca jeden týden.

Všechna semínka jsou zárodky nové rostlinky. Už víme, že když je dáme do země a budou mít dostatek vody a teplo, vyrostou z nich nové rostlinky. A spousta semínek slouží i jako potrava pro lesní zvířata a ptáky. A na některých semínkách si můžeme pochutnat i my. Jsou moc zdravá a dodají našemu tělu hodně energie a síly.

SEMÍNKA V KUCHYNI

Pomůcky: dýňová, slunečnicová, lněná semínko, chia semena, mák, sezam, čočka, fazole

- 🌱 Děti si prohlédnou všechna semínka. Mají různou velikost, barvu i tvar.
- 🌱 Děti všechna semena postupně ochutnají. /Čočku, fazoli jíme až po uvaření/

Tip: Lněné semínko nameleme a přidáme je dětem do jogurtu nebo pomazánky ke svačince.

Ze semínek si nachystáme následující dobroty:

Čokoládový chia pudink, Krekry z lněného semínka, Granolu se semínky, Sladké energetické kuličky a slanou a sladkou pomazánku ze slunečnicových semínek

Všechny recepty najdeme v
JARNÍM kamínku ZDRAVÝCH SVAČINEK.

JAK ČLOVÍČEK, ANIČKA A VÍTEK DĚLALI ŘEDKVIČKOVOU POMAZÁNKU

Pomůcky: prezentace Příloha 4

„Človíčku, podívej, co jsem přinesla,“ usmívá se Anička a vytahuje ze svého batůžku svazek nějakých červených kulatých věcí.

„Co to je, Aničko?“ ptá se hned zvědavě Človíček.

„To jsou ředkvičky,“ vykřikne Anička radostně. /obr.1/. „Vyrostly nám na zahradě. Je to naše první jarní zelenina.“

„Musíš je, Človíčku, hned ochutnat,“ mrkne na něj ještě Anička a s roztomilým úsměvem mu podává tu největší ředkvičku ze všech. Človíček se do ní s chutí zakousne. Zarazí se a vypadá překvapeně, když ucítí na jazyku slabé pálení a podivnou štiplavou chuť. Pak ale ředkvičku s chutí celou sní.

„Je zvláštní, ale moc dobrá, Aničko,“ směje se šťastně Človíček. „Hotová jarní pochoutka.“

„Že, jo?“ ušklíbne se spokojeně Anička. „Mám ředkvičky moc ráda. A napadlo mě, že si z nich můžeme společně udělat výbornou pomazánku. Dělá ji s maminkou a je mooooc dobrá. Přinesla jsem všechno, co budeme potřebovat,“ pokračovala Anička a nadšeně rozhazovala rukama. Mám i domácí housky, které jsme včera s maminkou upekly. Tak si nachystáme výbornou svačinku.

„Máš hlad, Človíčku?“ zeptal se hned Vítek.

„Jasně,“ usmál se Človíček a pohládl si své břicho, ve kterém se zrovna ozvalo hlasité zakručení.

„Tak to se do toho musíme hned pustit,“ zavýskla Anička a začala vyndávat věci ze svého batůžku na dřevěné prkno, které sloužilo jako stůl. Za chvíli bylo vše nachystané.

„Budeme potřebovat nože, dvě misky a vařečku, ředkvičky, 2 vajíčka natvrdo a smetanový sýr,“ ukazovala Anička na jednotlivé věci na stole. /obr.2/ „Pak taky sůl, hořčici a zelenou petrželku. Tu mám taky z naší zahrádky,“ řekla a pohládla petržel po jejích zelených voňavých lístečcích.“

„To je skvělé, Aničko,“ jásal Človíček, „já se na tu dobrotu táááák těším. Čím začneme?“

„Nejdřív musíme ředkvičky nakrájet na malé kousky a dáme je do misky,“ řekla Anička a vzala si do ruky nůž. Vítek s Človíčkem se k ní hned přidali a za chvíli byla miska plná. Anička ředkvičky posolila a misku dala stranou. „Tak to dělá vždycky maminka, aby ředkvičky pustily šťávu,“ poučila Vítka s Človíčkem a mrkla na ně.

Pak vzala druhou misku a vyklopila do ní z kelímku hladký sýr. Vítek mezitím krájel vajíčka a Človíček zase nadrobno lístečky petržele. „Vajíčka máme od našich slepiček,“ pochlubila se Anička, když Vítek jedno vajíčko rozkrojil a ukázal se zářivě žlutý žloutek. /obr.3/ „Mají u nás celou zahradu, kde můžou běhat a užívat si svůj slepičí život,“ vysvětlovala dál. „Jsou legrační, když po dešti tahají ze země žížaly. /obr.4/ S tatínkem teď na jaře chodíme na louku a vždycky jim natrháme velkou náruč kopřiv a pampelišek. /obr.5/ Ty mají naše slepičky ze všeho nejraději.“

„Tak hotovo,“ hlásí Vítek i Človíček a tázavě se podívají na Aničku, co bude dál.

„Teď už stačí jen všechno smíchat,“ usměje se Anička. Hbitě vymačká vodu z ředkviček, dá je do mísy se sýrem, přidá vajíčka a petrželku, trošku hořčice a soli a vše vařečkou pořádně promíchá.

„Voala,“ volá nadšeně Anička, „ředkvičková pomazánka je hotová.“ Vezme čerstvě upečené housky, rozpůlí je a pomazánku na ně namaže. /obr.6/

„Ještě nám něco chybí,“ zavolá najednou Človíček a odběhne. Za chvíli se vrátí s divokou pažitkou, ptačincem a několika bílými květy hluchavky a poskládá je na namazané housky.

A zdravá a krásná svačinka je na světě.

Teď už naši tři kamarádi na nic nečekali a s chutí se zakousli do té velké dobroty.

JARNÍ HOUSTIČKY S ŘEDKVIČKOVOU POMAZÁNKOU

Recept na housky i ředkvičkovou pomazánku
najdeme v

JARNÍM kamínku ZDRAVÝCH SVAČINEK.

O KOMPOSTU A ŽÍŽALĚ

Pomůcky: prezentace Příloha 4

Človíček, Anička a Vítek dojedli housku s ředkvičkovou pomazánkou, kterou si sami připravili a odpočívali ve stínu velkého stromu.

„Človíčku,“ zeptala se najednou Anička. „Nechtěl by sis taky vypěstovat svoje ředkvičky, salát nebo třeba hrášek, jako my doma na zahrádce?“

„To by bylo skvělé,“ zajásal Človíček. „Ale jak to mám udělat? V lese nemůžu mít záhonek. Země je prorostlá kořeny stromů a podhoubím.“

„To je snadné,“ řekl Vítek. „Pomůžeme ti vyrobit vyvýšený záhon. /obr.1/ To je takový veliký truhlík, který stojí na zemi. Máme ho doma. Pomáhal jsem ho tatínkovi vyrobit. Potřebujeme jen klacíky, provázek, hlínu a kompost.“

„Tak domluveno,“ řekl nadšeně Človíček. „Hlínu přinesu z pole a klacíky a větve nasbírám v lese.“

„Já přinesu semínka,“ navrhla hned ochotně Anička.

„A já doma naložím a přivezu kompost,“ dodal ještě Vítek.

„Počkej, Vítku, co je ten kompost?“ zeptal se překvapeně Človíček.

„To je hlína, která je plná živin, takže se v ní rostlinkám daří a rychle rostou,“ vysvětlil hned Vítek.

„My si ho doma sami vyrábíme. No, my vlastně ne,“ uchichtl se Vítek. „My jen dáme na hromadu zbytky z kuchyně a trávu, kterou tatínek poseká na zahradě. /obr.2/ Žížaly a další půdní živočichové to všechno sní a přemění na výživný kompost. Ten si potom vezmeme a dáme na záhonky.“ /obr.3/

„To je báječné,“ žasnul Človíček. A co mají žížaly a půdní živočichové nejraději?

„To nevím,“ zarazil se Vítek. „Museli bychom se zeptat žížaly,“ smál se. „Já ale žížalácky neumím.“

Když vtom zavál větřík a naši kamarádi uslyšeli hlas maminky Země: „Človíčku, Vítku a Aničko, zavřete oči a já vám povím příběh o jedné žížale z kompostu. Aby Vítek věděl, co mají půdní živočichové rádi.“

„Žila, byla, jedna žížala, /obr.4/ která bydlela v kompostu na zahradě u Vítka. /obr.5/ Mohla se kdykoli přestěhovat někam jinam, třeba na záhonek nebo na pole, ale v kompostu se jí moc líbilo. Všude bylo spousta jídla a Vítek každý den přinášel další a další dobroty. /obr.6/ Žilo tady ještě mnoho dalších žížal /obr.7/, stonožek a mnohonožek /obr.8-11/ a dalších maličkých živočichů, které byste mohli zahlédnout jen pod velkou zvětšovací lupou. /obr.12/ Všichni dělali to, co umí nejlépe. Měnili zbytky na úrodný kompost.“

Žížala byla v kompostu moc spokojená. Ložila sem a tam, dělala si v něm chodničky a celý den jen jedla a jedla. Zrovna si pochutnávala na kousku papriky, když uslyšela dobře známý zvuk kýblíku. Rychle lezla na povrch kompostu, aby se podívala, co dnes Vítek přinesl. Byly tady bramborové slupky, ohryzky od jablíček, banánová slupka, okurek a zbytky zeleného salátu. /obr.13/ Jupííí, ten měla nejradši. Hned ho ochutnala. Byl tak lahodný. Lezla dál, když najednou něco ucítila. Vůbec jí to nevonělo. Byla ale zvědavá, a tak se lezla podívat blíž. Byl to kousek sýra a hned vedle zbytek salámu. /obr.14/ Zkusila si ho dát do pusy, ale musela ho hned vyplivnout. Nebylo to vůbec dobré. Vedle ještě ležel zvláštní kousek čehosi, co jí vůní připomínalo rajčata. Dala si kousek do pusy. Ale to jí taky nechutnalo. /obr.15/ „Co to ten Vítek přinesl?“ pomyslela si. „To pro nás žížaly ani

půdní kamarády není vůbec dobré. Musím si spravit chuť kouskem jablíčka,“ a rychle lezla k voňavému ohryzku. /obr.16/

Maminka Země skončila své vyprávění a Človíček se nahlas zasmál: „Vítku, tak teď už víš, co nemáš žížalám ve vašem kompostu nosit.“

Mezitím už se přiblížil večer a naši kamarádi se museli rozloučit. Moc se těšili na zítřejší den, kdy udělají společně Človíčkovi záhon a vysadí semínka do jeho první zahrádky.

Žížala z našeho příběhu žije u Vítka v kompostu. Víme, do má ráda a co jí má Vítek nosit?

JAK VZNIKÁ KOMPOST A CO DO NĚJ PATŘÍ A NEPATŘÍ

Pomůcky: vytištěné obrázky „Co patří a nepatří do kompostu“ /na doplnění můžeme použít suchou trávu, listy, šlupku od jablek, šišku/, obrázky půdních živáčků, hub a bakterií **Příloha 4**, hrst humusu v misce, provázek

🧐 Nejprve si s dětmi popovídáme o žížale, kde žije, co dělá, jestli už žížalu viděly a kde.

🧐 Pak se děti promění v žížaly, které budou hledat něco dobrého k snědku.

Když probudí se ráno žížala, kouká zleva doprava.

Copak kolem sebe má? Co si dnes dobrého dá?

Támhle kousek jablíčka, nebo suchá travička?

To má ráda, to se ví, to jí bříško naplní.

🍎 Rozložíme na zem všechny obrázky „Co patří a nepatří do kompostu“, popřípadě i doplňující přírodniny.

🐛 Děti se plazí a jejich úkolem je najít a vzít si jeden obrázek s tím, o čem si myslí, že si na tom žížala pochutná.

🌱 Všechny obrázky děti přinesou na jednu hromádku. Projdeme je a řekneme si, zda to jsou všechno věci vhodné pro žížaly, a tedy do kompostu.

🧐 Na druhou hromádku dáme to, co do kompostu nepatří a žížala by si na tom nepochutnala.

Co tedy nosíme na kompost?

- Znovu si projdeme věci na obrázcích, které můžeme dávat do kompostu.
- Co se s nimi na kompostu stane?
- Přidáme obrázky půdních živočichů. Ti všechny ty dobroty, které zde máme, sní, rozloží a za nějakou dobu přemění v úrodný humus.
- Takový humus je plný živin a my do něj můžeme zasadit rostlinku nebo zaset semínko.
- Vysvětlíme dětem, že my na kompost dáme odpad, který už nepotřebujeme a půdní živáčky jej přemění v půdu.

Tip: Krásný a poučný film o půdních organismech dostupný na youtube – [Živý plášť planety Země](#)
Dá se z něj kousek pustit i dětem, aby viděly půdní živáčky v akci. 2:25 – 3:25, 15:40 – 19:00

Info:

Kompost neboli humus je velice stabilní hmota organického původu s neocenitelnými vlastnostmi. Humus vzniká pomalým dlouhodobým procesem zvaným humifikace za pomoci půdních organismů, jako jsou bakterie, plísňe, žížaly apod. z tzv. primární organické hmoty, tedy ze zbytků odumřelých živočichů a rostlin, postupnou přeměnou přes množství různých látek. Humus má díky své složité pórovité struktuře schopnost zadržovat vodu, navazovat na sebe toxické látky (snižuje jejich přístupnost k rostlinám) a vyrovnává pH (brání okyselení půdy). Humus má vysokou výměnou kapacitu pro živiny (dusík, vápník, hořčík, draslík), které rostlinám postupně uvolňuje. Navázané živiny se tak nevyplavují do spodních a povrchových vod. Humus a ostatní půdní organická hmota zvyšuje kyprost, soudržnost a optimalizuje mikrobiální osídlení půdy.

Co do kompostu patří a nepatří

ANO

- Zbytky ovoce a zeleniny, slupky
- Ušchlé a odkvetlé rostliny
- Kávová sedlina a čaj
- Rozdrcené skořápky z vajec
- Lepenka, papírové ubrousky
- Tráva, hlína, seno, sláma, plevel
- Odřezky stromů, větvičky
- Listí
- Trus býložravých zvířat
- Papírové pokládky od vajec
- Dřevěné hobliny a piliny
- Podestýlka býložravých zvířat

NE

- Kůra z citrusů
- Zvířecí a lidské exkrementy
- Zbytky masa a kostí
- Mléčné výrobky
- Pecky, ořechové skořápky
- Jakýkoli jiný tříděný odpad
- Plesnivé věci
- Popel

OMEZENĚ

- Rostlinný olej
- Zbytky jídla /nemasové/
- Chleba a rohlíky

ŽÍŽALY Z KYNUTÉHO TĚSTA

Recept na žížaly najdeme v
JARNÍM kamínku ZDRAVÝCH SVAČINEK.

JAK SI ČLOVÍČEK ZALOŽIL ZAHRÁDKU

Pomůcky: semínka mrkve, ředkviček, salátu, rajčat, hrášku, popřípadě další

Bylo krásné a teplé ráno. Tatínek sluníčko se z oblohy smál na celý svět a hladil ho svými paprsky. I svého Človíčka pošimral na nose a svou teplou dlaní mu pohladil vlásky. Byl tady nový den a Človíčka čekalo velké dobrodružství. Dnes bude mít svoji malou zahrádku. Na to se moc těšil.

A než se nadál, uviděl už přicházet Vítka s Aničkou. Vítek za sebou táhl malou kárku naplněnou až po okraj kompostem a Anička si vedle něj vesele poskakovala s batůžkem na zádech. „Človíčku, tak jsme tady,“ volají děti už z dálky a radostně na svého kamaráda mávají. „Můžeme se hned pustit do práce,“ navrhne Vítek, když se s Človíčkem přivítají. Nejdřív ze všeho nasbírali na zemi spoustu větších větví, které k sobě pevně svázali provázkem a udělali z nich takový velký truhlík. Pak nalámali malé větvičky na kousky a dali je na dno.

„Teď přijde na řadu hlína,“ řekla Anička a mrkla na své kamarády. Človíček vzal půdu, kterou si přinesl z pole a společně s Vítkem ji promíchali s kompostem. My už, děti, víme, že kompost udělali ze zbytků ovoce a zeleniny, listí a trávy žížaly a další půdní živáčkové v hromadě u Vítka na zahradě. Má hodně živin a až ze semínek vyrostou rostlinky, budou v něm moc spokojené. Človíček si vzal trochu hlíny do dlaní a přičichl si. Celé jeho tělo se zachvělo. Byla to vůně jeho maminky, vůně života. Z půdy přece vyrůstají všechny stromy a zelené rostliny. A bez nich bychom tady na Zemi nemohli žít. Vytváří svými listy totiž kyslík, který my lidé, i zvířata potřebujeme k dýchání. A Človíček si dnes do té životadárné půdy vysadí svá první semínka.

Človíček s Vítkem naplnili truhlík hlínou až po okraj a záhonek byl připravený. Anička vytáhla z batůžku semínka, která přinesla. Měla semínka mrkve, ředkviček, salátu, hrášku a rajčat. Společně si je prohlédli. Semínka salátu byla malinkatá a stačilo, aby fouknul větřík a všechna by je odnesl pryč. Zato semínka ředkviček vypadala jako malinkatá zrníčka, semínka rajčat byla trochu větší a placatá a hrášek byl jako zelená kulička.

Človíček udělal klacíkem rýhu do hlíny a vzal do dlaní semínka mrkve. Představil si velké a silné rostlinky, které z nich vyrostou a sladké mrkvičky, na kterých si v létě pochutná. Poděkoval mamince Zemi a semínka s láskou nasypal do řádku. Pak je opatrně zahrnul hlínou a schoval je jak do peřinky. Pak zasel na záhonek i všechna ostatní semínka. Salát hezky do řádku, rajčata a hrášky do důlků kousek od sebe. Teď potřebují semínka už jen vodu. Tu si Človíček přinesl od studánky a měl ji už nachystanou v konvičce. Celý záhonek tedy opatrně zalil a bylo hotovo.

Teď semínka v zemi vyklíčí a zapustí kořínky a jednoho dne ukážou Človíčkovi i sluníčku své první lístečky. Človíček i děti byly moc spokojené, jak se jim záhonek povedl a do večera si spolu hráli na honěnou, schovávanou i objevovanou. A že je v lese pořád co objevovat!

Vysejeme semínka

Pomůcky: kamínky, hlína, semínka dle našeho výběru, konvička

- Každé dítě dostane svůj květináč, na jehož dno dá kamínky, naplní jej hlínou a zaseje semínka.
- Spojíme se se semínky: Naši předkové dělali to, že než zasadili semínka, tak je podrželi ve své ruce a v duchu se s nimi propojili a poděkovali za úrodu a za dary, které budou moci přijmout, až rostlinka vyrostе a dá jim své plody. Poděkovali Matce Zemi a semínka vyseli.

SEMENNÉ BOMBY

Semenné bomby jsou úžasným a hravým způsobem, jak vysadit semínka na špatně dostupných místech nebo třeba i obohatit biodiverzitu v zahradě. Semínka v bombách mají vše, co potřebují pro svůj růst. Ideální je bomby rozhazovat po dešti.

Suroviny a pomůcky: kompost, jílovitá nebo více lepivá hlína, voda, semínka odolných rostlinek /kopr, měsíček, slunečnice/, můžeme přidat i kávovou sedlinu, větší mísa

- V míse smícháme kompost, hlínu, trochu vody a semínka. Poměr může být pro představu 1 lžička semínek, 5 lžic hlíny, 3 lžíce kompostu.
- Děti z připravené hmoty udělají kuličky asi o velikosti vlašského ořechu.
- Necháme den až dva vyschnout.
- Hotové bomby můžeme rozházet po zahradě nebo je vezmeme s sebou na procházku.

Všechny semínka a rostlinky potřebují hlínu, aby mohla růst. Co je ale vlastně půda?

A jak vzniká?

CO TVOŘÍ HLÍNU?

Pomůcky: půda, sklenice s vodou

- Přineseme si zvenku hrst hlíny a prozkoumáme ji. Jaká je na dotek? Jak voní? Jak vypadá?
- Nasypeme půdu do sklenice s vodou. Dole se usadí drobné kamínky, zrnka písku a štěrky. Lehké částice se usazují v horních vrstvách.
- Můžeme zkusit i více druhů půdy. Každá může mít jiný poměr písku a pevných částic.

JAK VZNIKÁ PŮDA?

Pomůcky: keramzit, domácí vyrobená plastelína, hnědé potravinářské barvivo, zbytky ovoce a zeleniny z kuchyně, tráva nebo seno

- Nejdříve si vyrobíme domácí plastelínu. Část vyválíme na plát a nařežeme malé čtverečky.
- Část plastelíny obarvíme na hnědo.
- Každá půda je složena z drobných zrníček písku /keramzit/ a z jílových minerálů ve vrstvách /čtverce plastelíny/.
- Každé dítě si vezme 2 pláty plastelíny, přitiskne je k sobě a na ně naskládá několik kuliček keramzitu.
- K tomu přidáme organické zbytky. /trávu, seno, šlupky z ovoce, zbytky zeleniny/
- Teď se děti promění v půdní živáčky, kteří se živí právě těmito zbytky a trávou, senem apod.
- Když jí, tak i kakají. Z hnědé plastelíny si děti vyrobí kuličky jako hovínka a také si vyválí malé proužky. Ty budou představovat vlákna, která tyto malé tvorečky tvoří /jako např. pavouci/
- Do své kuličky teď přidají hovínka a omotají ji proužky. A tím všechno hezky slepí dohromady.
- Jednotlivé kuličky dětí potom slepíme k sobě, a tím nám vznikne malá hrudka hlíny.
- Tuto naši hlínu můžeme dát na zahradu nebo do kompostu.

Info:

Půdní edafon: Půda je plná života. Na povrchu, těsně pod ním, ale i v hloubce. Žijí zde miliardy jedinců, statisíce druhů nejrůznějších tvarů a velikostí. Žijí v prostůrkách mezi půdními částicemi. Mnoho dalších žije v půdní vodě, která půdní částice potahuje jako jemný film nebo některé prostory vyplňuje. Půda je složitým živým orgánem naší planety. Úžasná funkce půdy tkví v tom, jak umí naložit s mrtvou biomasou, tedy odumřelými těly všech organismů.

Každá půda je jiná svým složením, ale i schopností vsáknout a zadržet vodu.

PROPUSTNOST PŮDY

Děti zjistí, že každá půda vsakuje jiné množství vody podle svého složení.

Pomůcky: pět PET lahví, nůž, jílovitá půda, půda z pole, ze zahrady, z lesa, humus, pět skleniček se stejným množstvím vody.

- ✿ Plastové láhve rozřízneme v polovině.
- ✿ Horní část láhve vložíme hrdlem do spodní části.
- ✿ Nezapomeneme do víčka láhve udělat několik dírek, aby voda mohla protékat.
- 🌱 Láhve naplníme jednotlivými druhy půd.
- 💧 Současně začneme lít vodu do všech lahví a pozorujeme, přes který typ podloží proteče voda nejrychleji.

TVOŘENÍ S HLÍNOU

Pomůcky: jílovitá půda, miska s vodou, podložka na tvoření

- Najdeme si venku mazlavější půdu a zpracujeme ji s vodou.
- Z hlíny si potom děti na podložku cokoli vymodelují, např. strom.
- Hotová díla necháme přes noc vyschnout.
- Příští den se na svá díla znovu podíváme a zjistíme, že hlína popraskala a za čas by se asi rozpadla. Z hlíny se totiž vypařila voda.
- S dětmi vrátíme díla zpátky přírodě a zaneseme je do zahrady nebo do lesa.

*A samozřejmě můžeme s hlínou i malovat. Buď na papír anebo třeba na stromy v naší zahradě.
Můžeme jim hlínou namalovat jejich stromové obličejy.*

MALOVÁNÍ HLÍNOU

Pomůcky: hlína, voda, kelímky, štětce, tvrdé papíry

- Děti si nabere do kelímku hlínu a rozmíchají si ji s vodou.
- A pak už malujeme a malujeme.
- Pokud malujeme na papír, můžeme obrázek doplnit i přírodninami.

Spolu s Človíčkem, Vítkem a Aničkou se vydáme na louku a budeme obdivovat pestré barvy květů rostlin, které zde rostou. Proměníme se na motýlky a včelky a poznáme, jak žijí. Děti si uvědomí význam a důležitost motýlů a včel pro opylování rostlin, a také poznají, kolik práce malých včelek se skrývá za jednou lžící sladkého medu.

1. ČÁST

LOUKA PLNÁ BAREV

Vzdělávací cíle:

- Dítě prožívá radost z pestrobarevné a svěží přírody.
- Poznává barvy typické pro jarní přírodu.

ČLOVÍČEK A DĚTI NA LOUCE

Pomůcky: Prezentace Příloha 5

Bylo po dešti a Človíček seděl před svým domečkem. Zhluboka nadechoval ještě chladný a vlhký vzduch, který voněl půdou, mechem a teď i jarem. Vůni lesa miloval. Už dávno zjistil, že les voní každý den jinak. Záleží na tom, jestli svítí sluníčko nebo prší, a také na tom, co zrovna v lese kvete. Kapky deště se ještě třpytily na listech, sluníčko je ale jistě a pomalu měnilo svými teplými paprsky v páru, která stoupala vysoko nad vrcholky stromů. Človíček měl před sebou další nový den.

Dnes je domluvený s Aničkou a Vítkem, že se odpoledne potkají na louce za lesem. Chtěli se podívat, jak je teď na jaře louka krásně barevná a zjistit, co všechno na ní kvete. Človíček se nemohl dočkat, a tak si řekl, že vyrazí hned a po cestě se ještě podívá po lese a pozdraví zvířátka. Toulal se mezi stromy, pozdravil srnky, popovídal si s myškama a potkal veverku, která mu ukázala svá čerstvě narozená mláďátka. A než se nadál bylo odpoledne a slunce stálo vysoko na obloze. Když potom

dorazil na louku, Anička s Vítkem už na něj čekali.

„Človíčku,“ volali na něj už z dálky a běželi jej přivítat. Objali se a měli radost, že jsou zase spolu. „Podívejte, co mám,“ řekla trochu tajemně Anička a vytahovala něco z batůžku. „Přinesla jsem z domu bábovku. Pekla jsem ji včera s maminkou.“

„Téda, Aničko, to je skvělé, ani nevíš, jaký mám hlad,“ smál se Človíček a hladil si své břicho. Všichni tři si sedli na zlomený kmen stromu, který ležel na zemi a každý dostal jeden kousek bábovky. Byla to taková dobrota, že za chvíli ji měli všichni sněženou a spokojeně se dívali na barevnou louku před sebou.

„Podívejte, kolik tady kvete kytiček,“ zajásala Anička. „Maminka příroda umí být tak nádherná,“ povzdechla si. To už se ale její tělíčko netrpělivě postavilo a Anička se se smíchem rozběhla na louku. Človíček s Vítkem se k ní hned přidali a za chvíli stáli uprostřed voňavé louky. Anička se točila radostí a nadšeně volala: „Koukněte, na ty všechny barvy. Tady kvete červený vlčí mák a žluté pampelišky, mezi nimi bílé sedmikrásy a fialové hluchavky. /obr.1-4/ Tam je fialový zvonek /5/ a modře kvete zase čekanka nebo chrpa“ /6-7/. A opravdu. Louka byla jako barevný koberec. Kam se člověk podíval, zářilo to barvami.

„Maminka příroda je prostě barevný kouzelník,“ smál se Vítek. Vzpomněl si, jak jim paní učitelka říkala, že existují tři základní barvy – červená, zelená a modrá. *Najděte, děti, něco v těchto barvičkách a přineste to.* A všechny ostatní barvy vznikají jejich vzájemným mícháním. Vítek si představil maminku Zemi, jak drží velký štětec a paletu s těmito barvami. Míchá je mezi sebou a vznikají další a další barvy jako žlutá a fialová, a z nich potom zelená a růžová a maluje jaro, aby bylo tak krásně barevné a veselé.

*Příroda kouzlí barvami a my teď budeme jako ona a namícháme si několik barev,
kterými potom vytvoříme barevnou jarní louku.*

Pomůcky: návod na míchání barev **Příloha 5**, temperové barvy, nádoby na míchání barev 8 kusů, Vezmeme si temperové barvy a ukážeme dětem, že máme tři základní barvy – **červenou**, **zelenou** a **modrou**. Z nich si můžeme namíchat další barvy.

- Podle návodu na míchání barev nejprve smícháme mezi sebou tyto tři základní barvy a vytvoříme **žlutou** a **fialovou**.
- Pokračujeme mícháním se žlutou a vytvoříme si **oranžovou**.
- Pak ještě kombinací s bílou vytvoříme **růžovou** a **světle modrou**.

MALUJEME SPOLEČNĚ LOUKU

Pomůcky: namíchané barvy z předchozí aktivity, tiskátka z houbičky na nádobí, větší papír na roli

- Přichystáme si velký kus papíru z role.
- Děti dostanou tiskátka z hubky a budeme z namíchaným barev tvořit louku.
- Děti se mohou střídat po skupinkách.
- Nejdříve začneme zelenou barvou, protože to je základní barva v přírodě. Zelené jsou listy stromů, tráva, stonky rostlin, mech.
- Pak pokračujeme dalšími barvami a tvoříme barevné květy na louce.
- Výsledkem bude pestrobarevná louka stejně jako v předchozím příběhu.

BAREVNÁ LOUKA

Varianta 1

Pomůcky: tvrdý papír, bublifuk, potravinářské barvy, pracovní zástěry, fixy nebo voskovky

- Náplň bublifuku rozlijeme do více mističek a obarvíme ji různými barvami.
- Následně foukáme bubliny na papír.
- Jak bubliny na papíře praskají, vytváří dojem barevných květů na louce.
- Pomocí fixů nebo voskovek mohou děti domalovat lístky, květy, včelky, motýlka.

Poznámka: Můžeme si vyrobit i vlastní domácí bublifuk.

Suroviny: 10 dílů destilované vody, 3 díly přípravku na nádobí, 1 díl glycerinu /k dostání v lékárně/

- 🧴 Vše smícháme ve šroubovací sklenici.
- 🧴 Očko na vytvoření bublin je ale ideální mít schované z kupovaného bublifuku.

Varianta 2

Pomůcky: tvrdý papír, potravinářské barvy, rozprašovač s vodou, popřípadě přírodniny, květiny

- Na tvrdý papír si děti nasypou barvy dle svého výběru.
- Papír následně postříkají vodou z rozprašovače.
- Překvapením bude, jaké vzory barvy na papíře vytvoří.
- Následně můžeme obrázek ještě domalovat nebo dozdobit květy a přírodninami.

Barevnou louku si můžeme i upéct a smlsnout si na ní.

JARNÍ BAREVNÁ BÁBOVKA

Recept na barevnou bábovku najdeme v
JARNÍM kamínku ZDRAVÝCH SVAČINEK

Na jaře je všechno v přírodě pestré a barevné. Jaro je jako malíř, který rozprostře svoji paletu a maluje svět všemi barvami.

My si takovou paletu také vyrobíme a půjdeme hledat barvy do přírody, abychom zjistili, které barvy jaro použilo.

BAREVNÁ PALETA

Pomůcky: kulaté papírové tácky, temperové barvy

- Každé dítě dostane papírový tácek, který si tužkou rozdělí na několik částí.
- Dle vlastního výběru si každou část vymaluje konkrétní barvou.
- Vznikne nám barevná paleta.

Hledání barev v přírodě

Pomůcky: vyrobené barevné palety

- Děti si vezmou svoje barevné palety a vyrazíme ven do přírody.
- Vyhradíme dětem konkrétní prostor a necháme jim určený čas, během kterého každý hledá venku kolem sebe barvy, které má na paletě namalované.
- Po ukončení aktivity uděláme s dětmi kruh a společně si sdělíme, zda děti našly všechny barvy na paletě nebo každé dítě ukáže jednu barvu a to, co objevilo.
- Následně můžeme udělat společnou procházku a ukazovat si, jaké barvy kolem sebe nacházíme a hledat je naopak na naší barevné paletě. Děti si tak uvědomí, jestli mají na paletě všechny barvy, které můžeme vidět v přírodě a nebo objeví nějakou další, kterou na paletě nemají.

2. ČÁST

LOUKA PLNÁ ŽIVOTA

Vzdělávací cíle:

- Dítě ví, jak probíhá vývojový cyklus motýla.
- Zná základní informace ze života motýla.
- Raduje se z krásy barevných květín a motýlích křídel.
- Obdivuje rozmanitost života na louce.
- Zná základní informace o včelách. Ví, jak žijí, co dělají, jak vypadá jejich společenství.
- Uvědomuje si důležitost včel pro rostliny a veškerý život.

Společně s dětmi proměníme naši třídu na barevnou a voňavou louku.

Nejdříve si vyrobíme závěs z barevných papírových květín, který si rozvěsíme po stěnách. Pak si budeme povídat o motýlcích a včelkách a dozvíme se zajímavosti z jejich života. Včelky i motýlky si s dětmi vyrobíme a také vystavíme v prostoru třídy.

Nejvíc barev mají v přírodě KVĚTY. Můžeme najít bílé, žluté, růžové, fialové, modré i červené.

BAREVNÉ KVĚTY

Pomůcky: barevné papíry, nůžky, lepidlo, šablona kruhu nebo sklenička

- Děti si vyberou jeden barevný papír a nastříhají si 8 stejně dlouhých proužků.
- Z jiné barvy si vystříhnou 2 stejně velké kolečka, které budou tvořit střed květiny.
- Jedno kolečko natřeme lepidlem a do kruhu přilepíme 8 proužků.
- Pak opět natřeme lepidlem a konce proužků spojíme s jejich středem.
- Přilepíme druhé kolečko.
- Hotové květiny spojíme k sobě zelenými proužky.

Poznámka: Osvědčila se délka proužků 14 cm (což je půlka stránky A4) a šířka 1,5 cm, kruh s průměrem 6 cm.

Na žádné louce nesmí chybět MOTÝLI. Jejich barevná křídélka plní naše srdce láskou a údivem a jejich ladný let z kvítku na květ nám připomíná, jakým zázrakem náš život je.

JAK SE ČLOVÍČEK S ANIČKOU A VÍTKEM PROMĚNILI NA MOTÝLKY

Pomůcky: prezentace s obrázky **Příloha 6**

Človíček si vykračuje po lesní pěšině směrem k nedaleké louce. Je domluvený s Aničkou, že mu dnes ukáže, jak se plete věneček ze žlutých pampeliškových květů. Nemůže se dočkat, a tak rychle střídá nožky, aby byl co nejdřív na místě. A už vychází z lesa na prosluněnou louku a vidí Aničku s Vítkem. „Človíčku, já jsem se na tebe tak těšila,“ směje se Anička a skočí mu kolem krku. Človíček vezme děti za ruku a rozběhnou se na barevnou voňavou louku, aby posbírali několik kvítků pampelišek na věneček. Anička je k sobě sváže rozpůlenými zelenými stonky a věneček je hotový. „Ten je ale krásný,“ obdivuje Človíček, „určitě jeden upletu pro moji milou studánku.“ „Podívej, Človíčku, jsem jako princezna,“ směje se Anička a nasadí si věneček na hlavu. A opravdu. Věneček na jejích zlatých vlasech zářil jako sluníčko a Anička to moc slušelo.

„Koukněte,“ zavolal najednou Vítek a ukazoval prstem na malou fialovou květinu v trávě. Seděl na ní nádherný oranžový motýlek. /obr.1/

„Taky bych chtěla být motýlkem,“ zasnila se Anička a než se nadála, vznášela se ve vzduchu a mávala křídélky. Překvapeně se rozhlédla kolem sebe a viděla i motýla Človíčka a motýla Vítku.

„Páni, jsou z nás motýli,“ smál se Vítek nadšeně, „jakkak jsi to, Aničko, dokázala?“

To Anička vůbec netušila, ale v motýlím tělíčku se jí moc líbilo.

„Človíčku, ty máš ale nádherná křídla,“ žasla Anička. Jsou tmavě oranžová a na okrajích mají barevná oka. /obr.2/

„Človíček je babočka paní oko,“ řekl Vítek. Toho motýlka znám, je jeden z nejhezčích.

„Ty jsi, Vítku, zase žlutásek,“ dodal Človíček a usmíval se. /obr.3/ „A Anička je modrá jako modrásek.“ /obr.4/ Pak všichni tři zamávali křídly a rozletěli se nad loukou. Jejich tělíčka byla tak malá a lehká, že mohli jen plachtit ve vzduchu a nechat se unášet lehkým vánkem. Byl to krásný pocit.

Najednou ale dostala Anička hlad. Lehce se snesla na bílý květ jetele a sosáčkem se napila jeho sladkého nektaru. /obr.5/ To byla ale dobrůtka. Za chvíli se k ní připojil i Vítek s Človíčkem a společně obletěli několik dalších sladkých květů. /obr.6/

Anička si všimla, že jí na nožkách zůstává žlutý pyl, který přenáší z jednoho květu na druhý. A věděla, že tím kytičkám pomáhá. Motýli jsou moc užiteční a každá louka je s nimi veselejší.

Když se všichni dosyta najedli, letěli naši kamarádi motýlci dál, aby prozkoumali celou louku. „Podívejte,“ volá najednou Človíček, „tady v trávě je velká zelená housenka. /obr.7/ Pěkně s chutí se cpe šťavnatými listy.“

„Jednou z ní bude taky krásný motýl,“ ozvala se jemným hlasem maminka Příroda. „Až se pořádně vykrmí, najde si místo, kde se zakuklí a promění se na motýla. /obr.8/

„Páni, to je úžasné,“ diví se Vítek. „Jak je možné, že z housenky, která leze po zemi se stane krásný motýl s barevnými křídélky.“

„To je zázrak maminky Přírody,“ usměje se Človíček a jeho srdíčko poskočí láskou. A v tom okamžiku je z motýlků zase Človíček, Anička a Vítek. Všichni tři se radostně obejmou a utíkají z louky přímo

domů. Mají za sebou krásný den plný motýlkového dobrodružství a těší se, co všechno spolu ještě zažijí.

BAREVNÍ MOTÝLCI

Motýlek se protahuje,
nad loukou si poletuje,
když si křídla unavil,
na krásný květ se posadil.

Pomůcky: temperové barvy, tužka, bílý papír, kolíčky a provaz na zavěšení

- 🦋 Každé dítě dostane bílý papír a přeloží jej napůl.
- 🦋 Na pravou polovinu si tužkou nakreslí obrys motýlích křídel.
- 🦋 Temperovými barvami přímo z tuby potom děti ťupají podle obrysu křídel a v místě přepůlení, kde má motýl tělíčko a dodělají tykadla.
- 🦋 Vnitřek křídel si vybarví opět ťupkami nebo i tahem.
- 🦋 Až mají motýla nachystaného, přeloží papír na půl a důkladně zatlačí a papír přetřou několikrát dlaní.
- 🦋 Pak nastane překvapení. Barva se obtiskla i na druhou stranu. Jaký motýl na děti vykoukne, když papír otevrou?
- 🦋 Motýlky vystříháme a zavěsíme je kolíčkama na provaz.

Každý motýlek je předtím, než ukáže světu svá barevná křídla, housenkou. Pochutnává si na listech a když se pořádně vykrmí, zakuklí se a asi po týdnu z kukly vyletí krásný motýl.

HOUSENKA

Teď si, děti, klekneme a během krátké chvilíčky
sedneme si na patičky.

Obě ruce leží na kolenou
s dlaní na nich položenou.

Dopředu se suneme,
při zemi se držíme.

Už je z nás malá housenka,
co si v trávě pěkně pospinká.
Jenom ruce, brada k zemi,
taky hrudník, ruce pod rameny.
Na konci si lehneme,
na lístečku usneme.

Opřeme se o ruce, zatlačíme zpět,
sedneme si zase na patičky, tiše, žádný spěch.

*Pozice housenky: leh na břicho, podložky se
dotýkáme špičkama, koleny, hrudníkem,
rukama v úrovni ramen a bradou.*

Obrázek: <http://www.yoga-pohoda.com/>

K dispozici i nahrávka básničky ke cvičení **Příloha 6**

- 🐛 Cvik dvakrát zopakujeme a na konci druhého cviku se zakuklíme.
- 🍌 Lehneme si do polohy embrya a chvíli tiše čekáme. Probíhá velká proměna. Cítíme, jak se naše tělo mění a pomaličku nám rostou křídla. Kukla začne pukat a my se uvolňujeme.
- 🦋 Nejdříve protáhneme ruce, potom nohy, natáhneme celé tělo, stoupneme si, uvolníme svá křídla /zakroužíme rukama/ a proletíme se jako čerstvě narozený motýlek.
- 🌻 Jestli pak objevíme nějakou kytičku, abychom si dali její sladký nektar?

Varianta: Zatímco děti leží, nachystáme do prostoru herny barevné papíry /květiny/ a jak děti vstanou, běhají od jedné květině ke druhé.

HOUSENKA Z PAPIRU

Pomůcky: barevný papír světle a tmavě zelený, světle hnědý, nůžky, lepidlo, děrovačka

- 🐛 Děti si vystříhnou 4 stejné proužky ze světle zeleného papíru /tělo/ a jeden z hnědého /hlava/.
- 🐛 Každý proužek slepí konci k sobě a udělají kroužek.
- 🐛 Všechny kroužky slepíme k sobě.
- 🐛 Na hlavu ještě vystříhneme a přilepíme dvě tykadla a namalujeme oči.
- 🐛 Z tmavě zeleného papíru vystříhneme list trošku větší, než je housenka.
- 🐛 Jeho okraje proděravíme děrovačkou, abychom naznačili, jak si na něm housenka pochutnala.
- 🐛 Nakonec housenku na papír přilepíme.

Pohled na křídla motýlů nám vnáší radost do srdce a také jsou to důležití opilovači. Můžeme je přilákat i na naši zahradu a nabídnout jim sladké občerstvení, obzvláště v období sucha.

PÍTKO PRO MOTÝLKY

Pomůcky: keramická podmiska na květináč, houbička na nádobí, voda a cukr na roztok, popřípadě ovocná šťáva, sladké přezrálé ovoce /hrozny, banán, pomeranč, jablko/

- 🦋 Připravíme si cukrovou sladkou vodu, která bude motýlům sloužit jako potrava. Smícháme vodu s cukrem v poměru 20:1, mírně zahřejeme, aby se cukr rozpustil a necháme vychladnout.
- 🦋 Do podmisky dáme kousek houby na nádobí a dostatečně ji napustíme sladkou vodou. Můžeme ji nalít i na dno misky.
- 🦋 Misku doplníme kousky nakrájeného ovoce.
- 🦋 Pravidelně vodu doléváme a dáváme čerstvé ovoce.

Louka je spojená i s VČELKAMI, které zde najdou dostatek potravy pro sebe a své potomstvo ve formě nektaru a pylu v květech rostlin.

JAK SE ČLOVÍČEK S ANIČKOU A VÍTKEM STALI VČELKAMA

Pomůcky: prezentace s obrázky Příloha 6

Človíček se dnes potkal s dětmi opět na louce za lesem. Je to jejich oblíbené místo, kde je pořád co dělat. Anička zrovna obdivuje barevného motýlka a Vítek sedí v trávě a pozoruje nejrůznější broučky a mravenečky. A Človíček, ten si spokojeně lehl doprostřed barevných květů a sleduje včelku, která si zrovna sedla na jeden velký květ pampelišky. /obr.1/ Během chvilky byla celá žlutá od pylu. Človíček si vzpomněl, jak mu jedna sedmikráska vyprávěla, že včelky posbírají její pyl a jak létají z kytku na kytku, přenesou ho na jinou sedmikrásku. A tak dojde k opylení. A to květiny potřebují, aby mohly mít semena. A k čemu jsou semena? To už, děti, přece víme! Vyrostou z nich nové rostlinky. A tak z jedné sedmikrásky může být třeba dalších deset. Včelky jsou pro rostlinky moc důležité.

„Človíčku,“ promluvila najednou včelička, „chtěl by sis vyzkoušet, co všechno jako včelky děláme? A jak vypadá náš den?“

„Ano, ano, určitě,“ zajásal Človíček a hned zavolal i Aničku a Vítka.

Včelka se usmála a řekla: „Přivoněte si k této pampelišce a budou z vás včelky jako já.“

Naši kamarádi si bez váhání přivoněli a najednou mají křídýlka a jsou z nich černo-žluté včelky.

„Páni,“ zavolal Vítek nadšeně, „je ze mě včelka!“ a radostí si zabzučel.

„Tak včelky, honem do práce,“ usmála se včelka z pampelišky. Musíme obletět hodně květů a naplnit svá břicha. Človíček a děti včelky se rozhlédnou kolem sebe a přivábí je voňavé fialkové květy. Hned tam všichni letí. /obr.2/ Človíček se přichytí nožkami ke květu a nasaje svým sosákem sladký nektar. To je ale dobrota. Chce další a další. Lítá od kvítku ke kvítku a saje a saje. Vítek s Aničkou také přelétají z kvítku na květ a spokojeně si u toho bzučí.

„Aničko, podívej,“ volá Človíček. Máš na zadních nožkách velkou kuličku pylu.

„Ty také, Človíčku,“ směje se Anička.

„Chytá se na vaše sametové chloupky,“ ozvala se včelka. Je pro nás důležitý. Dáváme ho našim miminkám, aby dobře rostly.

„Včelko,“ ozval se najednou Vítek, „mám už plné břicho a moje pilové kuličky už jsou nějak velké.“

„To je dobře,“ odpověděla včelka. „Je čas letět do úlu.“

Naši kamarádi následují včelku /obr.3/ a za chvíli přiletí k velkému barevnému úlu ze dřeva na druhém konci louky. /obr.4/ U vchodu je pěkně rušno. Je tady tolik včeliček. Některé létají dovnitř a jiné zase ven. /obr.5/ Človíček s Vítkem i Aničkou přistanou a vejdou dovnitř úlu. Hemží se to tam včelkami a všechny mají spoustu práce. Prochází společně úlem a najednou se před nimi objeví velká plástev. /obr.6/ Včelky si ji postavily z včelího vosku a je v ní spousta malých komůrek. Některé jsou plné medu, některé jsou ještě prázdné.

„Tady do té plástve musíte dát svůj nasbíraný nektar,“ poradí našim kamarádům včelka. V teple úlu se zahustí a promění se na med. /obr.7/

Človíček s Aničkou a Vítkem udělali, jak včelka řekla, a naplnili plástve sladkým nektarem. Také otřepali pyl z nožiček a dali ho včelkám, aby jím nakrmili jejich včelí miminka.

„A teď zase zpátky na louku,“ řekla s úsměvem včelka z pampelišky. „My včelky pracujeme celý den. Je potřeba přinést ještě hodně nektaru a pylu.“

A tak naši kamarádi létali od úlu na louku a zase zpět. Pili z květů sladký nektar, sbírali pyl a vše nosili do úlu. Když potom přišel večer a sluníčko už se schovávalo za obzor, poděkovala včelka našim kamarádům za pomoc a rozloučila se s nimi. A oni se jako mávnutím kouzelného proutku proměnili zpátky na Človíčka, Vítku a Aničku. Všichni byli z té celodenní práce tak unavení, že rychle běželi domů do postýlek. Už věděli, že za každou lžičkou medu [/obr.8/](#) je spousta práce malých pilných včelek, které od rána do večera neúnavně létají z květu na květ.

Ted' už, děti, víme, že včely jsou hodně pilné. Celý den létají z květu na květ a sbírají žlutý pyl.

Pomáhají tím opylovat květiny, aby měly semena a mohly se rozmnožit.

Z květů pijí včelky sladký nektar, ze kterého vyrábí med. Slouží jim jako jídlo na chladnou zimu, kdy jsou schované v úlu. Včelky jsou moc důležité a musíme je chránit.

VČELKY NA LOUCE

Nejdříve si vyrobíme včelku. Pak pro ni nachystáme úl, kde je její domov a tvoří společenství s ostatními včelkami, a nakonec si zahrajeme hru na včelky a poznáme, jakou práci každý den vykonávají.

Pomůcky: žlutý, černý a bílý papír, nůžky, lepidlo, černá fixa

- Ze žlutého papíru uděláme větší kolečko - tělo, z bílého křídla a oči, z černého proužky na tělo, tykadla a menší kolečko jako hlavu.
- Dětem dáme šablony jednotlivých částí nebo jim je dopředu nachystáme ke slepení.
- Děti si slepí tělo a hlavu. Na tělo nalepí 3 černé proužky a křídla a na hlavičku přilepí tykadla a dva malé bílé puntíky jako oči. Domalují je černou fixou.

Když máme hotové včelky, musíme jim vyrobit jejich domov, tedy úl.

Pomůcky: papír v roli, žlutá barva /prstová nebo temperová/, popřípadě korkový uzávěr, vyrobené včelky z předchozí aktivity

- ☀ Z velké role papíru vystříhneme šestiúhelníkový tvar plástve.
- ☀ Vyplníme ji žlutými puntíky, abychom vytvořily dojem úlu, ve kterém se plástve nacházejí.
- ☀ Puntíky dělají děti prstama pomocí prstové barvy, temperovou barvou pomocí korkového špuntu nebo jen ťupou štětcem.
- 🏠 Nakonec si každý svoji včelku položí nebo nalepí do úlu.

Obměna: Na roli papíru si namalujeme louku, každé dítě si vyrobí pro včelku svůj úl a pak je všechny umístíme na louku, kde včelky žijí a sbírají nektar a pyl z květů.

Pomůcky: vyrobený úl s včelkami z předchozí aktivity, připravené větší květy z barevného papíru

+ Varianta 1: sklenice s vodou, malé plastové kelímky, brčka, větší nádoba na vodu

+ Varianta 2: kapky z modrého papíru, pytlík nebo sáček na uložení kapek, větší nádoba /košík/ na všechny kapky

Pointa hry: Do prostoru herny rozložíme květy. Děti jsou včelky a jejich úkolem je létat od květu ke květu a sbírat nektar, který přenášejí do úlu, kde si z něj potom vyrobí životadárný med.

Včela sbírá nektar do tzv.medového váčku, který má uložený vedle žaludku. Proto i děti budou mít u sebe kelímek nebo nádobku, do které si budou ukládat buď vodu nebo kapky podle zvolené varianty hry.

*Na kytičky včelky letí,
ty jsou krásné, milé děti.
Křidélky máváme,
na kytičky sedáme.*

Varianta 1 – s vodou a brčkem

- ☀ Do prostoru herny položíme barevné květy a ke každému dáme sklenici s vodou. Ta bude představovat nektar.
- ☀ Každé dítě dostane brčko a malý plastový kelímek.
- 🌸 Děti obíhají květy a z jednotlivých květů /skleničky s vodou/ nasají brčkem vodu a vypustí ji do kelímku, který nosí s sebou.
- 🏠 Po zaznění signálu odnesou vodu do úlu, kde ji vylijí do připravené větší nádoby.

Varianta 2 – s papírovými kapkami vody

- ☀ Do prostoru herny položíme barevné květy a ke každému dáme několik modrých kapek vody.
- 💧 Každé dítě dostane pytlíček (nádobku), do kterého bude sbírat kapky.
- ☀ Děti obíhají květy a z každého si vezmou vždy jednu kapičku, která představuje sladký nektar.

🏠 Po zaznění signálu běží odevzdat kapky do úlu do společné nádoby a vylétají znovu na sběr.

Zakončení

- 🍯 Po ukončení sběru si sedneme kolem úlu a vodu v nádobě nebo papírové kapky vyměníme za med, který si včelky vyrobily.
- 🍯 Můžeme jej ochutnat, dát si ho do čaje apod. nebo si z něj vyrobit medové bonbony nebo upéct medový koláč.

MEDOVÉ ŽELATINOVÉ BONBONY, MEDOVÝ KOLÁČ A MEDOVÉ SUŠENKY

Recepty na medové dobroty najdeme v
JARNÍM kamínku ZDRAVÝCH SVAČINEK.

*Včelky jsou důležité pro opylování rostlin a musíme se o ně dobře starat,
především v době, kdy je sucho.*

PÍTKA PRO VČELKY A JINÝ HMYZ

Pomůcky: menší nebo větší ploché nádoby /talíř/, voda, kamínky, mech, klacíky

Pítka pro hmyz by měla obsahovat, na kterých může hmyz přistát a případný topící se brouček i vylézt a osušit se.

- 🐝 Do nádoby dáme kamínky, mech nebo několik klacíků a dolijeme vodou.
- 🐝 Dáme na nějaké vyvýšené místo v naší zahradě.

[Jak vyrobit pítka pro včely a hmyz](#)

TIP NA VEN

1. Jak včelky sají nektar? Vyzkoušejme si to!

- 🐝 Najdeme si venku hluchavku a ochutnáme její sladký nektar.
- 🐝 Děti si opatrně utrhnou jeden kvítek a vloží si jej do úst jako slámku.
- 🐝 Pak potáhnou a vysají z květu nektar stejně jako včelka.

2. Louka na živo

- ☀️ Vyběhneme na louku a budeme stejně jako Anička s Vítkem a Človíčkem obdivovat všechny květy, které objevíme a pozorovat včelky, čmeláky, motýlky a v trávě broučky a mravenečky.
- ☀️ Můžeme si na louce udělat i piknik a sníst si svačinku.

Už víme, že na louce kvete spousta barevných květín a léčivých bylin a jejich bohatství v podobě pylu a nektaru využívají včelky a motýlci pro svoji obživu. Přitom poskytují rostlinám tu nejdůležitější službu – opylují je, aby mohly mít semena.

Nyní se spolu ocitneme na louce a zažijeme, co všechno se tam děje.

NA LOUCE

Pomůcky: nahrávka Příloha 6

Vyšlo slunce, zasvítilo, /chůze/
na nebi se otočilo, /ruce v bok, otáčení/
každá kytká maličká /podřepy/
radost má ze sluníčka. /ruce v bok a otáčení/
Ke slunci se naklání, /úklony stranou ve vzpažení/
listy z hlíny vyhání. /skoky ze dřepu/
Motýlek i včelka, /mávání střídavě levou a pravou rukou/
spoustu práce mají. /otáčení doprava, doleva/
Všechny kytičky musí obletět, /běh na místě a mávání rukama jako křídly/
Pyl nasbírají a nektaru se nají. /úchopy rukama v prostoru a pohyb směrem k ústům/

ŽIVOT NA LOUCE

KDO ŽIJE NA LOUCE

Pomůcky: omalovánky motýlů, včel a Příloha 6, špejle, izolepa

- Děti rozdělíme na 3 skupiny. V jedné musí být dvojnásobný počet dětí např. / 10,5,5/
- Jedna budou včelky, druhá motýlci a skupina s dvojnásobným počtem květiny.
- Každý dostane obrázek podle toho, v jaké je skupině. /Děti se nemusí obávat, obrázky si následně při hře vymění, takže si role vystřídají/
- Děti si své obrázky vymalují a na zadní stranu pomocí izolepy přichytí špejli, aby mohly obrázky nosit v ruce na špejli.

HRA NA LOUKU

Pomůcky: obrázky na špejlích

- ☀ Děti, které jsou květinčky si sednou kdekoli do prostoru herny. Jsou to kytičky na louce.
- 🦋 Motýlci a včelky budou běhat kolem květinček, protože si hledají tu pravou, aby si na ni sedli a napili se sladkého nektaru a nasbírali pyl.
- 🐝 Hrajeme jakoukoli písničku a když přestaneme hrát, musí si každý motýlek a včelka najít jednu kytičku a dřepnou si vedle ní.
- 🦋 Děti se mohou v rolích střídat.
- ☀ Nakonec si společně všichni zatančí. Vždy kytička s motýlkem nebo kytička s včelkou.

Na louce můžeme potkat i zajíce, který si pochutnává na šťavnatých zelených listech, kobytku, která se i luční jmenuje a někdy se tady vyhřívá na sluníčku i had.

Pomůcky: nahrávky básniček ke cvičení **Příloha 6**

Zajíc

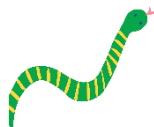
V kleku sedím na patách,
dýchám klidně, nemám strach.
Ruce leží na kolenou
s dlaní na nich položenou.
Ruce s nádechem zvedám ke sluníčku,
s výdechem předkloním se na chvíličku.
Jemně se čelem dotknu země,
uvolním se, dýchám volně.
Ruce můžu zapažit,
k tělu pěkně položit.
S nádechem se opět zvednu,
do kleku si znovu sednu.

Kobylka

Na břichu ležím, spát bych chtěla,
ruce v pěst a podél těla.
Zpevním tělo, nohu zanožím,
nadechnu se, chvíli vydržím.
S výdechem položím zpět,
odpočívám, nemám spěch.
I s druhou nohou zacvičím,
své nožičky procvičím.

Had

Ležím jako „kobylka“,
je tu krátká, klidná chvílka.
S nádechem se vzhůru zvednu,
celý trup si pružně prohnu.
S výdechem zpět položím,

opět chvíli poležím.
Když jsem čilá, můžu přidat,
vzpažit ruce, tělo zvedat.
Stejně jako před chvílí,
jsem dlouhým hadem na chvíli.

NOVÝ ŽIVOT - MLÁĎATA -

V této části nejdříve poznáme malé lištičky a pak ostatní mláďátka, která se na jaře rodí v lese. Také s Človíčkem a dětmi objevíme vysoko v koruně stromu ptačí hnízdo a dozvíme se, jak sýkorky hnízdí a jak se líhnou malá ptáčata. Naučíme se stavět hnízdo a jedno i s ptáčkem si i vyrobíme.

Vzdělávací cíle:

- Dítě ví, že na jaře se rodí mláďata, protože je teplo a příroda poskytuje dostatek potravy.
- Vnímá hojnost a energii života v jarní přírodě.
- Ví, jaká mláďata se rodí v lese.
- Ví, jak ptáci hnízdí, jak se líhnou ptáčata i jak se o ně rodiče starají.

LIŠKA A JEJÍ MALÉ LIŠTIČKY

Je krásný den. Na obloze žádný mráček, tatínek sluníčko svítí a září jako zlatý kotouč a celý les prohřívá svými teplými, laskavými paprsky. Všechno v lese je v pohybu. Někdo běhá, jiný leze, někdo se plazí a jiný se valí. I lístečky se v lehkém větříku třepotají a vypadá to, jako by tančily. Ptáčkové cvrlikají ve větvích své veselé písničky nebo létají vzduchem sem a tam a shání potravu pro svá malá ptačí děťátka. Ta už vystrkují hlavičky ze svých teplých hnízd a hlasitým pípaním o sobě dávají vědět celému lesu.

Človíček sedí na pařezu u svého domečku a přemýšlí, co dnes bude dělat. Půjde pozdravit své lesní kamarády? Nebo se vydá k potůčku? Nebo se chce spíš hýbat a vyleze na velký statný dub? Je jaro. Všechno kolem se zelená, roste, kvete a les nabízí tolik dobrodružství a nových objevů. Už to má! Půjde navštívit svoji milou studánku a uplete pro ni věneček z pampeliškových květů. Jejich zářivě žlutá barva ji krásně ozdobí a studánka bude mít určitě radost.

Človíček nadšeně vyskočí na nožky. Ty už se nemůžou dočkat dnešního výletu a rozběhnou se přes les směrem ke studánce. Človíček rychle střídá jednu nohu za druhou a jeho šlapky se zlehka dotýkají teplé země. Zhluboka se nadechuje a vydechuje a užívá si každý pohyb svého svěžího tělíčka. Na malém prosluněném paloučku tak na půl cesty se Človíček zastaví a sedne si do měkké trávy. Pozoruje motýlky, jak létají z květu na květ a obdivuje jejich barevná křídélka. Když v tom uvidí za jedním stromem svoji kamarádku lišku. A už je u něj a svým studeným čumákem se mu jemně otírá o ruku. Človíček ji s láskou pohladí po jejím huňatém kožíšku a poškrabe ji za ušima. To má liška moc ráda. Teď už sedí tiše vedle sebe a jsou rádi, že jsou spolu. Najednou ale liška vstane a běží pryč.

Na kraji lesa se zastaví, otočí se k Človíčkovi, vrátí se k němu zpátky, štouchne ho čumákem a opět běží pryč. A tak se to opakuje ještě nějakou chvíli, až Človíček pochopí, že ji má následovat. Liška mu ukazuje cestu. Běží spolu lesem, kličkují velkou rychlostí mezi stromy a tiše našlapují na měkkou lesní zem – voňavou, pokrytou čerstvou trávou a měkkým mechem. Běží až k velkému dubu, na místo, kde se před nějakou dobou poprvé potkali. Človíček vůbec netuší, kam ho liška vede, ale nové nečekané dobrodružství ho tak osvěžilo, že je plný energie a radostí a vzrušením ji následuje.

Lištička najednou zpomaluje, protože je za velkým dubem malá skála. Běží kolem ní ještě kousek dál, když najednou zmizí v noře. Po chvíli se znovu objeví a za ní cupitají čtyři malá liščátka. Jsou tak roztomilá. Vypadají jako malé načechnuté bambulky.

„Tady bydlíme,“ promluví tiše liška. „A to jsou, Človíčku, mé děti.“ Na to k němu malá liščátka přiběhnou a začnou ho očíhávat a ometat se svými ocásky kolem jeho nohou, až ho to šimrá. Človíček padne na zem, unavený a rozesmátý. Liščátka na něj hned hopsnou jako ty nejhravější mláďátka pod sluncem a olizují mu tvář. Na jaře je les plný mláďátek a tato liščí jsou obzvláště rozverná. Maminka liška sedí stranou a s úsměvem pozoruje to veselé skotačení. Za chvíli dovádění se liščátka unaví a všechna se stočí do klubíčka kolem Človíčka a usnou. Človíček a jejich maminka liška teď hlídají jejich tichý spokojený spánek a společně se na sebe usmívají. Všichni jsou v bezpečí a užívají si společné chvíle v náruči maminky Země.

V lese se na jaře rodí spousta dalších mláďat. Některé z nich si teď společně prohlédneme.

MLÁĎATA V PŘÍRODĚ

Pomůcky: prezentace Příloha 7

Ukážeme dětem fotky mláďat a lese a povídáme si o nich.

Obr.1 – liška: Mláďata se rodí slepá a mají šedočernou srst. Průměrný počet liščat na vrh jsou čtyři. Mláďata poprvé otevrou oči za 2 týdny a první měsíc sají jen mateřské mléko od matky. Zhruba po měsíci vycházejí liščata před noru a hrají si tam a objevují lesní svět.

Obr.2 – laň: Lani se rodí jedno, vzácně až dvě mláďata. Hned po narození se staví na nohy a je velmi čilý. Několik prvních dní po narození ho nechává matka skryté v travnatém porostu. Matka ho kojí přibližně čtyři měsíce. V půl roce začnou mladému jelínkovi růst pučnice, do léta nasadí první paroží.

Obr.3 – divoké prase: Bachyně přivádí mláďata na svět od března do května. Počet mláďat ve vrhu se pohybuje od 3 do 12. Těsně před vrhem se samice odpojuje od své skupiny a zpět se k ní připojuje až v době, kdy jsou již selata odrostlá. Selata se vyznačují podélně pruhovaným ochranným zbarvením, které ztrácejí koncem prvního roku života. Během péče je bachyně přitom velmi ostražitá a v případě bezprostředního ohrožení může potenciálního predátora napadnout.

Obr.4 – veverka: Samice může mít i dva vrhy za rok, přičemž jeden vrh obsahuje obvykle 3 až 5 mláďat. Mláďata se rodí slepá a téměř holá a po narození váží 10 až 15 g. Plně osrstěná jsou po 21 dnech života, oči se jim otevrou po čtyřech týdnech a chrup se jim plně vyvíjí až po 42 dnech, kdy začínají požírat pevnou potravu. Samice je však kojí až do 8 až 10 týdnů po narození.

Obr.5 – rys: Na konci období říje vyhledá samice doupě, což může být úkryt v houští, prohlubeň v kořenovém systému stromů, mezera v kamenné sutí, případně skalní rozsedlina. V květnu až červnu pak rodí 1–4 mláďata. Mladé a starší samice mívají obvykle po jednom mláděti, rysice ve středním věku rodí nejčastěji dvojčata, v oblastech s dostatkem potravy se vyskytují trojčata a výjimečně i čtyřčata. Mláďata se rodí slepá, vidět začnou po 8–17 dnech. Nejprve jsou pokryta měkkou šedou srstí, zbarvení dospělých rysů získávají asi ve 14 týdnech věku. Kojení trvá nejméně 2 až 3 měsíce, zcela odstavena jsou však rysata až po 5 až 6 měsících. Mláďata zůstávají ve společnosti matky rok.

Obr.6 – medvěd: Mláďata se rodí při zimním spánku. V jednom vrhu bývá průměrně jedno až čtyři mláďata. Velikost mláďat závisí na věku matky, lokalitě a množství dostupné potravy. Mláďata jsou po narození slepá, bezzubá, neosrstěná a váží zhruba 500 g. Svou matku následují a tuhou potravu si začínou shánět až po čtyřech měsících života. U matky zůstávají dva až čtyři roky a podobně jako u jiných savců se od matky učí pozorováním a napodobováním.

Obr.7 – zajíc: Zaječce se rodí 2 až 5 mláďat. Ta se rodí plně osrstěná a vidí. Zaječka je ukládá v nadzemním pelechu a navštěvuje je, jen aby je nakojila. Po dvou týdnech zajíčci přechází na pevnou potravu a po měsíci se osamostatňují.

Obr.8 – myš: Velmi rychle se množí, jeden pár myší může za rok přivést na svět až 72 potomků. Pokud má myš domácí dostatek potravin, rozmnožuje se po celý rok a může mít 5–10krát za rok potomstvo. Zhruba po 3 týdnech porodí 3 až 8 mláďat. Rodí se holá, slepá, hluchá, jsou bez pigmentace a váží kolem 1 gramu. Zhruba 15. den otevírají oči a po zhruba 3 týdnech již nepotřebují mateřské mléko.

obr.9 – slunéčko sedmitečné: Samička na jaře volně naklade vajíčka do štěrbin nebo na spodní strany listů. Larvy se vylíhnou zhruba po týdnu, vykrmené se zakuklí a po týdnu či dvou se ze závěsu na rostlinách vylíhne zbrusu nové slunéčko sedmitečné – je jasně červené, zatímco starší jedinci, kteří již prezimovali, jsou tmavší, až do hněda. Mladá slunéčka prezimují, teprve druhým rokem se rozmnoží, a ještě v létě jejich život končí.

JAK ČLOVÍČEK, VÍTEK A ANIČKA NAŠLI PTAČÍ HNÍZDO

Pomůcky: prezentace k příběhu Příloha 7

Človíček, Anička a Vítek se rozhodli, že dnes prozkoumají svět vysoko nad zemí, v koruně velkého statného stromu. Posunují se po kmeni výš a výš a opatrně prolézají přes různě tenké a tlusté větve. Človíček udělá krok a chce se přitáhnout k další větvi kousek nad ním, když spatří hnízdečko ukryté v malé dutině na kmeni toho krásného stromu.

„To je hnízdo, hnízdo ptáků, které slýchávám ze země,“ zavolá nadšeně Človíček. Děti se k němu hbitě dostanou a vidí z hnízda vykukovat známého ptáčka. Peříčka má zbarvené modře, břicho žlutě, a po celém těle má černá místa. „Víte děti, co je to za ptáčka?“ - sýkora koňadra. /obr.1/ Človíček se nakloní nad dutinu tak, aby viděl i dovnitř hnízda. A objeví tam čerstvě vylíhnutá ptáčata. /obr.2/ Ta na něj koukají a natahují krčky. Jejich maminka sýkorka je klidná. Človíčka hned poznala. „To je přece náš Človíček – dítě matky Země a otce Slunce. To je náš kamarád,“ pípla zpěvavým hláskem. Ale i přesto nejde Človíček k hnízdu úplně blízko. Naopak se posunul ještě o krok dozadu,

aby nechal ptáčatům a jejich mamince prostor. Je to ideální vzdálenost, aby se sýkorky nevylekaly a aby si je mohl s dětmi prohlédnout a ony zase je.

Děti a Človíček pozorují ta malá opeřená stvoření, které už teď sýkorka krmí různými housenkami. Za chvíli přiletí i jejich tatínek sýkorka a nese v zobáku pavouky. /obr.3/ Odletí a když se znovu vrací, má v zobáku semínka a dřeviny. To je hostina, to si malá ptáčátka ale pochutnávají. Človíček si teď také může dobře prohlédnout hnízdo v dutině. /obr.4/ Je vytvořeno z mechu, trávy, kořínků a lišejníků a uvnitř je vystláno rostlinným chmýřím z pampelišek, srstí zvířat a peřím. Takový bezpečný a pohodlný pelíšek ptáčata mají.

„Sýkorko,“ potichu se zeptá Človíček, „jak dlouho stavíš takové hnízdo?“

„No Človíčku,“ odpoví sýkorka, „podle toho, jak rychle najdu materiál na stavbu. /obr.5/ Když je všeho dostatek, tak třeba dva dny. Ale když nemám, tak mi to trvá i šest dní. A při úplně prvním hnízdění i dvacet dní.“

„Vidím, že máš v hnízdečku deset mládětek. Jak dlouho trvá, než se z vajíčka vyklubou ptáček?“ ptá se teď zvědavě Anička.

„Když snesu snůšku vajíček, tak na nich potom sedím a zahřívám je asi dva týdny. /obr. 6/ Můj muž krmí mláďata, která se vylíhnou dříve. A když se na svět vyklubou všechna, tak už lítáme pro potravu oba a krmíme naše dětičky.“ /obr. 7,8/

„A jak dlouho zůstávají ptáčata v hnízdečku?“ ptá se zase Vítek.

„Zhruba 3 týdny,“ odpoví maminka sýkorka, „a pak se učí létat. /obr.9/ Zůstávají s námi i přes zimu. A další rok se z nich stanou dospělí ptáci a založí si svoji vlastní rodinu.“ /obr.10/

„To zní dobře. Myslím, že si zkusíme také postavit nějaké hnízdečko,“ povídá stavitel Vítek.

„Co na to říkáte, Človíčku a Aničko?“

„Dobře, děti, až ho budete mít, tak mě zavolejte. Přiletím se podívat,“ zacvrlikala sýkorka.

Človíček a děti se s ní rozloučili a lezli ze stromu pomalu dolů. V srdíčku měli radost, že objevili hnízdo sýkorek a prožili spolu další zajímavé dobrodružství.

PTÁČKOVÉ A JEJICH HNÍZDA

Pomůcky: prezentace Příloha 7

Ukazujeme dětem fotky z prezentace a doprovázíme ji slovem.

Všichni ptáci, ať žijí v lese, na louce, ve městech nebo u vody, mají na jaře ptáčata. Postaví si bezpečné hnízdo a snesou do něj vajíčka. /obr.1/ Z těch se později vylíhnou malá ptačí holátka. /obr.2/ Někteří ptáčkové si postaví své hnízdo na větvích stromů. /obr.3,4/, jiní jako například datel nebo strakapoud si najdou dutinu ve kmeni /obr.5,6/ a další ptáčkové si udělají hnízdo v houští na zemi /obr.7/ nebo přímo v trávě /obr.8/. Divoké kačeny nebo labutě si své hnízdo postaví ze suché trávy blízko u vody /obr.9,10/. Čáp má zase rád vysoká místa a často si pro své hnízdo vybere starý komín. /obr.11/ Vlaštovky a jiřičky využívají pro svá hnízda lepená z bláta krytých míst na našich domech nebo ve stájích. /obr.12/ Rodiče nejdříve vajíčka v hnízdě zahřívají a udržují je v teple a až se vylíhnou malí ptáčkové, tak jim obstarávají potravu, dokud nevyrostou a nevyletí z hnízda.

HNÍZDO SE SÝKORKOU A VAJÍČKY

Děti si přesně zapamatují, jak vypadá sýkorka a její vajíčka a upevní si prožitek z příběhu.

VYMALOVÁNÍ OBRÁZKU SÝKORKY PODLE VZORU

Pomůcky: omalovánka a předloha **Příloha 8**

- Děti dostanou omalovánku sýkorky a ke stolku její barevnou předlohu.
- Obrázek vymalují co nejpřesněji podle předlohy, aby získaly opravdu autentickou sýkorku.

VYMALOVÁNÍ VAJÍČEK

Pomůcky: omalovánka ve tvaru vajíčka a jeho barevná předloha **Příloha 8**

- Děti si vymalují několik vajíček podle barevné předlohy.

VÝROBA HNÍZDA SE SÝKORKOU A VAJÍČKY

Pomůcky: kulaté papírové tácky, barevné papíry /zelené/, seno, barevná peříčka, suchý mech, vodové nebo temperové barvy, štětce

- Každé dítě dostane papírový tácek. Ten bude představovat hnízdo.
- Vnitřek hnízda si děti vybarví barvou, jakou budou chtít.
- Na spodní část talíře nalepí seno s peříčky nebo mechem.
- Nad seno nebo do něj nalepí vajíčka a maminku sýkorku.
- Okraje tácku ozdobí zelenými lístečky.
- Za jak dlouho se z vajíček vylíhnou ptáčátka? Kdo si to z příběhu pamatuje?

KAŽDÉ VAJÍČKO JE JINÉ

Děti zjistí, že velikost, tvar i barva vajíček se liší podle druhu ptáka a mohou obdivovat, jak jsou krásně barevná a nápaditá.

Pomůcky: obrázek druhy ptačích vajec + obrázek kolibříka a pštrosa + šablona pštrosího vejce, barevné předlohy ptáků /strakapoud, káně lesní, čáp/, omalovánky ptáků, šablony vajíček různých velikostí, šablona vejce kouzelného ptáka k vymalování **Příloha 8**

- Ukážeme dětem obrázek s ptačími vajíčky a pobavíme se s nimi o tom, že každé vajíčko má jinou barvu a velikost podle druhu ptáka.
- Komu patří to nejmenší a komu to největší? - Ukážeme dětem obrázky těchto ptáků.

- Děti rozdělíme do skupinek podle stolečků a každá skupina dostane jinou omalovánku ptáka a jeho barevnou předlohu. Šablony vymalují děti přesně podle barevného vzoru tak, jak pták doopravdy vypadá. /čáp je jednoduchý, tak děti mohou vymalovat ještě káně nebo strakapouda/
- Následně vytvoříme 3 stanoviště v prostoru herny. Na každé dáme k sobě všechny ptáky stejného druhu a k nim postavíme košík s několika šablonami příslušných vajec.
- Máme nachystány šablony vajíček různých velikostí ve větším množství a rozhodíme je na zem. Děti mají za úkol sbírat vajíčka, která vypadla z hnízd a podle velikosti je přinést a položit do správného košíku. Můžeme dětem pomoci ještě tím, že vajíčka každého druhu vytiskneme na jiný barevný papír. Lépe se nám budou potom kontrolovat v košíku.
- Podaří se nám všechna vajíčka umístit do správného hnízda?
- Pak si každý vymyslí svého kouzelného ptáka a vymaluje jeho vajíčko podle sebe. Jaké bude mít barvy? A jaká bude jeho kouzelná schopnost? Děti mohou vybarvit jen vejce nebo namalují i ptáka.

Info: Velikost vejce se značně liší podle druhu – nejmenší vejce ze všech žijících ptáků snáší kolibřík – jeho vejce váží 0,25 g, naopak největší vejce snáší pštros – má hmotnost 750 až 1600 gramů, rozměry cca 16×13 cm.

Vejce sýkorky má rozměry 1,76 x 1,34 cm, strakapouda 2,32 x 1,85 cm, káněte 5,6 x 4,5 cm a čápa 7,3 x 5,3 cm.

JAK ČLOVÍČEK, VÍTEK A ANIČKA STAVĚLI HNÍZDO

Pomůcky: prezentace k příběhu **Příloha 8**

Človíček, Anička a Vítek vyšplhali před pár dny na jeden strom. A když prolézali jeho větvemi, objevili hnízdo sýkorek. Tak moc se jim líbilo, že si dnes chtějí takové hnízdo společně postavit. Hned ráno vyrazili k potůčku, protože to je nejlepší místo na stavění hnízda.

„Cestou si nasbíráme materiál na stavbu,“ vzpomněl si Vítek. A tak si vše, co by se mohlo hodit jako trávu, mech a lístky dávali do svých velkých kapes u kalhot a do batůžků a taštiček, co měli s sebou.

Když došli za hodinu k potůčku, měli už kapsy plné měkkých věcí. Tam u potoka bylo místo, kde se vždycky Človíček cítil jako stavitel a tvůrce. Voda ho inspirovala k různým hrám a stavbám a teď měl radost, že toto místo může ukázat svým novým kamarádům.

„To je tu bezva,“ radovaly se děti. Sedly si na zem, vytáhly si opatrně všechny věci z kapes, batůžků a tašek a rozprostřely je tak, aby na ně dobře viděly.

Jak se takové hnízdo vlastně staví?“ přemýšlí nahlas Anička. „A jaký má tvar?

Co myslíte, děti, dokázaly bychom Aničce poradit? Jaký má hnízdo tvar? /obr.1-3/ Má tvar kruhu.

A jak kruh vypadá? Zkusíme ho nakreslit rukou ve vzduchu. Je to vlastně takové kolo. Teď ještě uděláme velikánský kruh celou paží. A zkusme ještě úplně malinký kroužek prstem. Máme něco kulatého tady ve školce?

Človíček vzal do rukou travu a začal ji dávat do tvaru kruhu. Tak velikého, aby se on a jeho kamarádi do hnízda vešli. Vítek mu s tím pomáhá.

„Čím ale kruh spojíme, aby nám to drželo? Jak to vlastně ptáci dělají?“ zkoumal Vítek.

A jak tak svýma rukama to jejich velké hnízdo uplácávali a tvarovali, napadlo Človíčka, že by mohli použít bláto, které je u potoka. Šli k vodě, nabrali si mokrou hlínu do rukou a začali s ní to své hnízdo z trávy slepovat. Hlína byla naštěstí tak akorát měkká a tvárná, takže se jim to povedlo. Až bylo hotovo, šli se umýt do potoka. Človíček vešel do vody a chvíli trvalo, než si jeho nohy zvykly na ledovou vodu. Pak do ní ponořil i své ruce až po lokty. Umyl si obličej, nos a pusku, i oči. Když vyšel z potoka, zavolal na tatínka: „Tatííí, prosím Tě osuš mě a zahřej mi nohy. A prosím zasviť i na naše hnízdo, aby brzy vyschlo a bylo pevné.“

Slunce se usmálo a posvítlo svými paprsky na Človíčka, a hlavně na jeho studené nohy. Ten ucítil příjemné teplo. To vodu z jeho mokrého těla políbilo slunce. Pak se podívali na hnízdo, a to už také krásně vyschlo. Když se do toho tatínek opře, tak všechno rychle zahřeje.

Ted' ale přišla na řadu Anička. Vzala nasbíraný mech, kořínky rostlin a lišejníky, které našli na stromech nebo větvích a pečlivě je ustlala do hnízda, aby bylo hezky měkké a teploučké. Do hotového hnízda doplnila Anička ještě chmýří a zvířecí srst, kterou po cestě našli. Všichni tři si teď prohlíželi své společné dílo ze všech stran.

„Hotovo. Ted' si tam vlezeme a vyzkoušíme, jaké to je hnízdit jako pták,“ navrhl Človíček. Vlezli si dovnitř a usadili se v novém měkkém příbytku. Bylo tam teplo a útulno. Pak Vítek zapískal na sýkorku a čekali až přiletí. Mezitím si zpívali a povídali, až z toho čekání v hnízdečku usnuli. Anička se zdá o tom, jak staví se sýkorkou hnízdo a krmí ptáčata semínky, když v tom ji z jejího sna něco vytrhlo. Pomalu se probírá, otevírá oči a vidí před sebou zpívat sýkorku. Človíček s Vítkem se také v hnízdečku probouzí. Sýkorka poletuje kolem nich a zvědavě kouká na hnízdo, které naši kamarádi postavili.

„Sýkorko, vyzkoušej naše hnízdo, vlez si dovnitř za námi.“ Sýkorka se nenechá pobízet a vletí do toho čerstvě postaveného hnízda, které je pro ni sice veliké, ale měkké a příjemné. Zazpívá veselou písničku a zakrouží čtyřikrát okolo hnízda. To znamená, že se jí hnízdo líbí. Človíček, Anička a Vítek jsou spokojeni.

STAVĚNÍ HNÍZDA VE TŘÍDĚ

Pomůcky: velké kusy stavebnice, velké kostky, polštáře, deky, plyšáci

- Jednoduše vytvoříme kruh z velkých dílů stavebnice nebo velkých kostek, doplníme polštáři, aby byly stěny vyšší a vnitřek vystelíme třeba dekami a plyšáky.
- * A pak už se v něm můžeme pohodlně uvelebit a nechat si zdát nějaký krásný sen.

HNÍZDO PRO SÝKORKY

Postup: Vytvoříme si modelovací hmotu, která nám poslouží místo bláta, ze kterého si sýkorky staví hnízdo. Děti si z ní udělají základ hnízda. To potom obloží zvenku i zevnitř větvičkami, a ještě jej vystelou slámou, suchou trávou, peříčky a mech, aby bylo hnízdo měkoučké a pohodlné. Do hnízda potom umístíme malé ptáčky, které si vyrobíme.

- Zopakujeme si s dětmi, jaký tvar má hnízdo a co všechno naši tři kamarádi použili na jeho stavbu. /trávu, bláto, větvičky, slámu, peříčka, mech, zvířecí srst, chmýří/
- ☀ Místo bláta si vyrobíme modelovací hmotu a zajistíme si přírodniny na výrobu hnízd.
- ☀ Pokud máme poblíž les nebo park, vyjdeme společně na procházku a děti si nasbírají přírodniny na stavbu hnízda samy. Pokud tuto možnost nemáme, děti je přinesou do školky ze svých procházek s rodiči nebo ze svých zahrad apod.

DOMÁCÍ MODELÍNA

Suroviny: 2 hrnky hladké mouky, ½ hrnku mořské soli, 1 balíček kypřicího prášku, 2 lžíce oleje, 1,5 hrnku horké vody, potravinářské barvy, mísa

- ☀ Děti rozdělíme do skupin a každá si vyrobí svoji modelovací hmotu podle návodu. Jsou jako ptáčkové, kteří si dělají bláto.
- ☀ Nejprve smícháme v míse všechny sypké suroviny. Přidáme olej a vodu a důkladně hněteme tak dlouho, dokud nezískáme hladkou hmotu příjemné konzistence, připomínající plastelínu. Nyní do hmoty přidáme hnědé potravinářské barvivo, aby připomínalo bláto.

HNÍZDO

Pomůcky: modelovací hmota, přírodniny

- ☀ Z modelovací hmoty děti udělají základní kruhový tvar hnízda. Uděláme vlastně kulatou miskou.
- ☀ Hotové hnízdo děti zvenku i zevnitř obloží větvičkami a vystelou jej trávou, slámou, mech, peříčky. /modelovací hmota je podobná těstu, takže na ní budou dětem přírodniny hezky držet, mohou je do hmoty i vtlačit/

Poznámka: Až nebudeme hnízdo už potřebovat, můžeme jej dát do rohu zahrady, do kompostu nebo na větev stromu. Je naprosto přírodní.

Máme hnízdo a nyní potřebujeme ptáčka, kterého do něj vložíme.

Pomůcky: kartonová kolečka, barevná vlna, nůžky, provázek, zobák, oči a hřebínek z barevného papíru, lepidlo

- Každé dítě dostane 2 kartonová kolečka s otvorem uvnitř a určený kousek vlny.
- Vlnu postupně proplétáme zvenku vnitřkem kolečka, až celé kolečko opleteme.
- Následně na okrajích vlnu přestříháme.
- Kartonové kolečka odtáhneme od sebe a uvnitř vlnu svážeme provázkem.
- Po odstranění koleček nám vznikne vlněná kulička.
- Na kuličku děti přilepí hřebínek, zobák a oči.

Podle věku dětí můžeme zvolit **jednodušší varianty:**

1. Děti si vlnu namotají přes dva prsty, pak ji sundáme, vložíme pod ni provázek a uprostřed pevně svážeme.

Okraje přestříháme a vznikne nám kulička, kterou můžeme ještě upravit koulením v rukách.

2. Dáme dětem malý kousek kartonu, který omotávají vlnou.

Až mají dostatečné množství, sundáme namotanou vlnu z kartonu a opět pod ni vložíme provázek, pevně svážeme v půlce a okraje přestříháme.

3. Nejmenším dětem uděláme kuličku z papíru, kterou omotávají vlněným provázkem, až není nikde vidět papír.

STAVĚNÍ HNÍZDA V PŘÍRODĚ

- Pokud máme blízko les nebo živoucí prostor, kde můžeme najít větve a větvičky, mohou si děti postavit velké hnízdo jako Človíček s dětmi. Jednoduše udělají kruh z větví a navrství je na sebe.
- Kolik dětí se do hnízda vejde?